

Επιμ. Γ. 5, 15.

Βα ΚΑΤ

ΕΙ
ΕΝ ΝΕΑΠΟΛΕΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΓΠΟ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΤΡΑΜΗ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΣ

Τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ,
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ο ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ
ΣΕΡΓΙΟΥ Χ. ΡΑΦΤΑΝΗ.
1866.

ΤΩ
ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΩ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ,
ΔΟΥΛΩ
ΠΡΟΕΔΡΩ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Κ. ΘΕΟΦΙΛΩ,
ΑΝΔΡΙ ΦΙΛΟΓΕΝΕΣΤΑΤΩ,
ΚΑΙ ΥΠΕΡ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ
ΑΚΑΜΑΤΩΣ ΣΥΝΕΡΓΟΥΝΤΙ.

Σεβασμιώτατε,

Τῆς ἐνταῦθα ἡμετέρας Ἑλληνικῆς Ἐκ-
κλησίας στερουμένης Ἱστορικοῦ δοκιμίου δει-
κνύντος τὴν θεμελίωσιν, προικοδότησιν καὶ
λοιπὰς περιπετείας, ἃς ἔλαβεν ἐπιβάλλομαι,
ὥς ἐκ τῆς ἐφημεριακῆς ἐν αὐτῇ θέσεώς μου,
να ἐκδώσω τὸ ἀνά χεῖρας τοῦτο πονημά-
τιον, πρὸς συμπλήρωσιν, εἰ δυνατόν, τοῦ

ἐπαισθητοῦ κενοῦ καὶ πρὸς διαφώτισιν τοῦ
Πανελληνίου.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης συ-
νετέλεσεν ἐπὶ τοσοῦτον ὑπὲρ τοῦ πολυθρυλ-
λήτου ζητήματος τοῦ Πατρῶν τούτου Να-
οῦ, ἐνόμισα καθήκόν μου νὰ διακοσμήσω
αὐτὸ διὰ τῆς πρὸς Ὑμᾶς ἀφιερώσεως.

Δέχθητε οὖν, Σεβασμιώτατε Ἱεράρχα,
τὴν ἀφιέρωσιν τύτην, ὡς ἐλάχιστον δεῖγμα
τῆς πρὸς Ὑμᾶς ἀφοσιώσεως καὶ ἀπαιτουμέ-
νου σεβασμοῦ μου, ἐπιδαφιλεύων μοι ἅμα
τὰς Ὑμετέρας θεοπειθεῖς εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Διαμένω

Νεάπολις τῇ 1 Ἰουλίου 1866.

Τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος
ὑποκλινέστατος θεράπων
Ν. ΚΑΤΡΑΜΗΣ Ἀρχιμανδρίτης
καὶ ἐφημέριος τῆς ἐν Νεαπόλει
Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΝΕΑΠΟΛΕΙ
ΤΩΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΥΠΟ
Ν. ΚΑΤΡΑΜΗ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ.

Η ἐν Νεαπόλει τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, κειμένη εἰς τὴν ἑνκα τοῦ Ναοῦ τούτου καὶ τῶν ἀνέκαθεν κατοικούντων Ἑλλήνων καλουμένην ὁδὸν τῶν Γραικῶν (*vico dei Greci*), ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἰωσήφ, διακρίνεται ἑσῶθεν σταυροειδῶς κατὰ τὴν τῶν Ἀνατολικῶν συνήθειαν, ἔχει ρυθμὸν Βυζαντινὸν, στέγην θολοειδῆ, τροῦλλον λαμπρὸν ἄνω τοῦ ἱεροῦ βήματος, εἰκόνας ἀρχαιοτάτας βυζαντινῆς γραφίδος καὶ εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ὡραιότερων Ἑλληνικῶν Ἐκκλησιῶν τῶν διατελουσῶν ἐν Ἰταλίᾳ.

Συμφωνοῦντες μετὰ τοῦ Ἰωάννου Β. Μέολα τοῦ γράψαντος κατὰ τὸ 1790 ἱστορικὸν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης δοκίμιον (1), λίαν δυσχερὲς καθίσταται τῷ ἀναλαμβάνοντι ἔργον τοιοῦτον, καὶ μὴ ἔχοντι τὰ μέσα πρὸς ἀνίχνευσιν τῆς πρώτης ἐποχῆς αὐτῆς· διὸ ἐκφέρει, ὡς ἀδόκμενον ὅτι μικρόν τι Ἐκκλησιεῖδιον ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἀποστόλων ὠκοδόμηται τὸ 1518 ὑπὸ Θωμᾶ τινος Παλαιολόγου, ἀνδρὸς Ἑλληνικῆς ἐθνότητος, γόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς ὃν ἐδόθη τὸ γήπεδον καὶ 500 δουκάτα πρὸς οἰκοδόμησιν ὑπὸ

(1) Ὁρα—Delle Istorie della Chiesa Greca in Napoli esistente, Napoli MDCCXC.

Καρόλου τοῦ Ε'. ἀκολούθως ὅτι ὁ Θωμᾶς οὗτος ἦν υἱὸς τοῦ Δημητρίου τοῦ καλουμένου Ἀσσάν, ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ τελευταίου τῶν Ἑλλήνων αὐτοκράτορος. Περὶ δὲ τοῦ ἐπωνύμου Ἀσσάν ἐπιπροστίθηναι ὅτι ὁ Ἀνδρόνικος Παλαιολόγος, χρηρῶν τὸ 1442 ἐνυμφεύθη ἀδελφὴν τινα τοῦ Ματθαίου Ἀσσάνου, ἐξ ἧς κατῆλθεν ὁ Θωμᾶς. Ταῦτα δὲ πάντα ἱστορεῖ οὐχὶ διὰ θετικῶν ἐκφράσεων, ἀλλὰ μετ' ἀμφιβολίας λέγων «Ὁ Δημήτριος Ἀσσάν μετὰ τοῦ μικροῦ Θωμᾶ εἰς χεῖρας, ἦλθον περιπλανώμενοι, ὅπως τύχῳσι βοηθείας ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀραγονίων Βασιλέων· τὸ κατ' ἐμὲ δὲ νομίζω νὰ ἠκολούθησε τοῦτο ἐπὶ τοῦ Βασιλέως Φερδινάνδου» ἄρα δέκνυνται ἐλλειπῆς θετικῶν πληροφοριῶν τόσον περὶ τοῦ Θωμᾶ ὥς καὶ περὶ τῆς χρονίας καθ' ἣν ὠκοδομήθη ὁ Ναῦσχος.

Καίτοι ἐν τῇ αὐτῇ θέσει σχεδὸν καὶ ἡμεῖς διατελοῦμεν· ἐπιβαλλόμεθα ὅμως, ἐκ τῆς θέσεως ἡμῶν, νὰ ἐκθέσωμεν τὴν ἀνὰ χεῖρας διατριβὴν, σχετικῶς τῶν ἐγγράφων καὶ λοιπῶν μαρτυριῶν, ἃ ἠδυνήθημεν κατὰ τὴν ἐνταῦθα διαμνην ἡμῶν νὰ εὕρωμεν.

Ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τῆς Νεαπόλεως, ὅπερ μέχρι τοῦ 15^{ου} αἰῶνος διastέλει σχεδὸν ἀκατοίκητον, (1) ἡ Κυβέρνησις παρεχόμεναι γήπεδα τοῖς ξένοις τοῖς ἐρχομένοις πρὸς ἀποικισμὸν. Διὰ τοῦτο συσσωρευμένας καὶ ἐν μικρᾷ ἀποστάσει ἐν τῷ μέρει τούτῳ ἀπαντῶμεν τὰς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῶν Γενουανσίων κτισθεῖσαν τὸ 1587, τὴν τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τῶν Ἰσπανῶν θεμελιωθεῖσαν τὸ 1540, τὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Φλωρεντινῶν ἐγερθεῖσαν τὸ 1557, τὴν τῆς Ἀγίας Ἄννης τῶν Δομ-

(1) «Fuori le mura della Città nostra, con tutta l' ampliacione fattane d' Augusto la Città di Napoli non distendevasi oltre del vicolo detto dei Carboni»—Maldacea volume 1. p. 106.

βαρδῶν ἐπὶ τῆς αὐτῆς χρονίας, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν τὴν κατὰ τὸ 1518 θεμελιωθεῖσαν Ἐκκλησίαν τῶν Ἑλλήνων, ἥτις γηράσαντος τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῆς Θωμᾶ Παλαιολόγου καὶ ἐκλιπόντος ἱερέως Ἑλλήνος μετέβη εἰς χεῖρας ἱερέως Δυτικοῦ.

Ἄπαντες σχεδὸν οἱ ἱστορικοὶ συνάδουσιν ὅτι τὸ ἐκκλησί-
διον ἐκτίσθη ὑπὸ τινος Θωμᾶ Παλαιολόγου κατὰ τὸ 1518
διὰ τοὺς παρεπιδημοῦντας Ἑλλήνας. Ὁ καθηγητὴς Ἀββᾶς
Φραγκίσκος Δ. Σάκκος διὰ τοῦ Γεωγραφοῦστορικοῦ λε-
ξικοῦ του, περιγράφων τὴν λέξιν Napoli, λέγει ὅτι ἡ Ἐκ-
κλησία τῶν Ἀγίων Πέτρου καὶ Παύλου fu eretta nel 1518
da Tommaso Paleologo della Stirpe Imperiale di Co-
stantinopoli per la Nazione Greca. (1) ὅθεν καὶ ὁ Δυ-
τικὸς οὗτος ἱερεὺς ἐπισφραγίζει τὸ παρὰ πάντων διαθρυλ-
λούμενον, ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Θωμᾶ θεμελιωθεῖσα Ἐκκλησία ἡ-
γέρθη ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, τοὔτεστι διὰ
τοὺς ὀρθοδόξους Ἀνατολικοὺς Ἑλλήνας.

Ἀλλὰ πρὶν εἰσελθῶμεν εἰς τὰ καθέκαστα τοῦ ἀνὰ χεῖρας
ἀντικειμένου, ἀνάγκη νὰ ἐξιχνιάσωμεν, εἰ δυνατόν, τίς ὁ
θεμελιωτὴς τοῦ Ἐκκλησιδίου Θωμᾶ.

Ἀναδιφοῦντες τὰ περὶ Παλαιολόγων καὶ πρὸ πάντων τὸ
ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Μωϋζάκη Ἀλβανοῦ, ἐλθόντος καὶ ἀποθα-
νόντος εἰς Νεάπολιν, ἀνέκδοτον Ἰταλιστὶ χειρόγραφον εὐρι-
σκόμενον ἐν τῇ ἔθνικῇ τῆς Νεαπόλεως Βιβλιοθήκῃ, ὅπερ διὰ
τοῦ ἀξιοτίμου Ἰππότου Βολπικέλλα, πρώτου Βιβλιοθηκαρί-
ου, ἐπεξεργάσθη, καὶ πρὸς ὃν ὁμολογῶ εὐγνωμοσύνην διὰ
τὰς ἀείποτε πρὸς ἐμὲ εὐκολίας τοῦ μελετᾶν ἐν τῷ ἀπε-
ράντῳ τούτῳ Κήπῳ τῶν Μουσῶν, μαρθάνομεν ὅτι πεσόντος
τοῦ αἰοιδίμου Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου (1453), οἱ δύο
ἐπιζήσαντες ἀδελφοὶ αὐτοῦ Δημήτριος, ἡγεμὼν τοῦ Μιστρά
εἰς Λακεδαιμόνα, καὶ Θωμᾶς ἡγεμὼν Πατρῶν, ὁ μὲν Δη-
μήτριος (1458) γενόμενος ὑποτελὴς τῷ κατακτητῇ διω-

(1) Ὁρα Dictionario Geografico—Istorico—Fisico del Regno di Na-
poli composto dall' Abate D. Francesco Sacco—In Napoli MDCCXCV.

ρίσθη ἡγεμῶν μέρους τινὸς τῆς Θράκης, ὅπου καὶ ἀπέθανεν, ὁ δὲ Θωμᾶς, κατὰ τὸ προῤῥηθὲν χειρόγραφον, μαθὼν ὅτι Μωάμεθ ὁ Β'. ἐξορμᾷ κατ' αὐτοῦ εἰς Πάτρας, ἐδραπέτευσεν εἰς Ῥώμην, λαβὼν τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἀνδρέα καὶ Ἐμμανουὴλ καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Ἑλένης, καθὼς εἰσέτι καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἣν ἐδωρήσατο Πίω τῷ δευτέρῳ, καὶ διὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θωμᾶ, ὁ Πάππας Σηξίτος ἐνύμφευσεν τὴν Ἑλένην μετὰ τοῦ Λαζάρου τῆς Σερβίας. (1)

Τῷ χειρογράφῳ τοῦ ῤῥηθέντος Μουζάκη, περὶ τοῦ τάφου τοῦ ὁποῦ θέλομεν ποιήσει μνηεὶαν ἀκολούθως, ὡς εὗρισκομένου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μας, ὀφείλομεν δοῦναι μεγίστην ἀθροεντεῖαν, ὡς πραγματευόμενον καὶ διαφωτίζον ἀρκούντως περὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, περὶ τῆς τοῦ Σκεντέρμπεη καὶ περὶ ἐκείνης τῶν Παλαιολόγων. Τὴν πραγματεῖαν ταύτην ἀντέγραψεν ὁ προῤῥηθεὶς Βολπικέλλας ἐκ τῆς πρωτοτύπου εὐρεθείσης ἐν τοῖς Βιβλίοις τοῦ Βαρῶνος Πουλιανέλλο Μαρτίνου Δε-Κάλλες, οἰκογενείας συγγενεοῦσης μετὰ τῆς τοῦ Μουζάκη, καὶ ἀφιέρωσεν ἐν τῇ ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ. Ἦτησά μιν ἀντίγραφον ἵνα μεταφράσω καὶ φέρω αὐτὸ εἰς φῶς· ἀλλὰ δυστυχῶς διακωλύεται ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ. Μὲ ἐβεβαίωσεν ὅμως ὅτι πρὸ τῆς ἀφιέρωσεως δέδωκεν ἀντίγραφον αὐτοῦ τῷ Πρώτῳ Καθηγητῇ Καρόλῳ Ὁπφ, ἐπὶ ὑποσχέσει ἐκδόσεως. Ὁ Κύριος Ὁπφ ἐξέδωκε διὰ τῆς Πανδώρας κατὰλογον τῶν ὑπ' αὐτοῦ εὗρεθέντων χειρογράφων ὑπὸ τὸν τίτλον «Γραικορωμαϊκὰ Χρονικά», μεθ' ὧν συγκαταλέγει καὶ τὸ χειρόγραφον τοῦ Μουζάκη. (2)

Κατὰ τὴν ὑπὸ χρονίαν ὅμως 26 Ἰανουαρίου 1636, ἐσχάτως εὗρεθείσαν ἐπιγραφὴν ἐν τῇ μικρᾷ Ἐκκλησίᾳ τῆς

(1) Ὁρα περὶ ὧν αὐτῶν καὶ *Istoria della decadenza o rovina dell' Impero Romano* di Edoardo Gibbon. Firenze 1863.—*Istorian Melatiou Athinῶν* Τόμ. Γ'. Κεφ. ΙΕ'.—*Nuova Ciclopedia Popolare* ovvero *Dizionario generale di Scienze*. Torino 1848—Tomo X. καὶ *Histoire universelle ouvrage posthume de Jean de Miiller*—Tome second.

(2) Πανδώρα. Φυλλάδιον 328. «Γραικορωμαϊκὰ Χρονικά.»

Λανδόλφης (Landolph) ἐν Ἀγγλίᾳ (1) βλέπομεν ὅτι ὁ τοῦ αὐτοκράτορος ἀδελφὸς Θωμᾶς, εἶχε καὶ ἕτερον υἱόν, τὸν Ἰωάννην, τοῦ ὁποίου δὲν ποιεῖται μνηεῖαν οὔτε ὁ Μουζάκης, οὔτε ὁ Γίββων, οὔτε ὁ Δουκάγγιος, ὁ τοσοῦτον περὶ παλαιολόγων δμιλήσας (2). Τὸν Ἰωάννην τοῦτον εὐρίσκομεν τεκνοποιήσαντα· διότι ὁ ἐν Λανδόλφῃ ταφείς Θεόδωρος Παλαιολόγος, ἐκ Πισαύρου τῆς Ἰταλίας, ἦν υἱὸς Καμίλλου, υἱοῦ Προσπέρου, υἱοῦ Θεοδώρου, υἱοῦ Ἰωάννου, υἱοῦ Θωμᾶ, ἀδελφοῦ δευτέρου Κωνσταντίνου ἐγγόου τοῦ Παλαιολόγου. Ἄλλ' ὁ Θωμᾶς οὗτος κατὰ τὸν Μουζάκην καὶ τὸν ἱστορικὸν Hardion (3) ἀπέθανε πεντηκοντούτης εἰς Ῥώμην, ἐνῶ δὲ τοῦ Ναῖσκου Θεμελιωτῆς Θωμᾶς ἐτελεύτησεν εἰς Νεάπολιν· ἄρα ἀπαράδεκτον ὅτι ὁ ἡμέτερος Θωμᾶς ἦν ἀδελφὸς τοῦ αὐτοκράτορος, πολλὸν δὲ μᾶλλον ὅπου ἐν τῇ ἐν Νεαπόλει Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου (San Giovanni Maggiore) ἐπὶ πλακὸς προσηρμοσμένης εἰς τὸν τοῖχον ἀναγινώσκεται Thomas Demetrii F. Assanius Paleologus Senatorii vir ordinis e Bizantio cujus majores regum adfinitate clari Treballis et Corinthiis dominati sunt eversa a Turcis patria puer ad reges Neap. Aragoneos deductis honesto semper habitus loco fortunam cor. ad extrema terrar. dun vixere non defervit demum senex reversus aram dei genitrici de suo P. an. Salut. hominum MDXXIII. Δείκνυται οὖν ὅτι ὁ Θωμᾶς οὗτος ἔτι νέος, ἦλθεν εἰς Νεάπολιν, ὅτι τὸ 1523 ἦν προβεβηκώς καὶ ὅτι οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἔζησαν εἰς Κόρινθον καὶ εἰς τὰ μέρη τῶν Τριβαλλῶν. Ἀλλ' οἱ Τριβαλλοὶ ἦν ἔθνος Ὀρχικὸν κατοικοῦν ἐν τῇ κάτω Μοισίᾳ, μεταξὺ τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης (4). Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Δη-

(1) Πανδώρα· φυλ. 232—«Ὁ τελευταῖος τῶν Παλαιολόγων.»

(2) Historia Byzantina. Familiae Augustae Byzantinae Stemma Paleologorum—De caeteris Palaeologis quorum stirpis incerta.

(3) Storia Universale Tom. 20.

(4) Ἡρόδοτος 4. 49. Στράβων 305. Διόδωρος 15. 36. Καὶ μεταφράσεις,

μήτριος Παλαιολόγος ὁ λαβὼν υἱὸν Θωμᾶ, ἡγεμόνευσεν ἐν μέρει τινὶ τῆς Θράκης, ὅς, κατὰ τὸν Μουζάκην προηγεμόνευσεν εἰς Μιστρᾶ τῆς Λακεδαιμόνος· δυνάμεθα νὰ ἀποδεχθῶμεν ὅτι ὁ θεμελιωτὴς τοῦ Ἐκκλησιδίου Θωμᾶς ἦν υἱὸς τοῦ Δημητρίου, τοῦ ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Αὐτοκράτορος, ὅστις, νέος ἔτι, φεύγων τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγὸν μετέβη περὶ τὰ τέλη τοῦ 14. αἰῶνος εἰς Νεάπολιν, ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ τότε ἡγεμόνος, ἔλαβε γῆπεδον παρὰ τὸ μέρος, ὅπου ἐδίδετο τοῖς προσερχομένοις πρὸς ἀποικισμὸν ξένοις, ὠκοδόμησε τὸ ἐκκλησιδίου, τὸ οὐδεμίαν ἑτέραν πρόσδοον κατ' ἀρχὰς ἔχον ἢ μόνον ἑπτὰ δουκάτων ἐξ ἐνὸς μακελείου εὕρισκομένου εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ ὅτι οἱ διὰ προγενεστέρων μεταναστεύσεων παρεπιδημοῦντες Ἕλληνες ἐτέλουν ἐν αὐτῷ τὰ τῆς πατρίδας θρησκείας των.

Καὶ τῷ ὄντι πολλοὶ Ἕλλήνων μεταναστεύσεις ἐν τῷ Βασιλείῳ τῶν δύο Σικελιῶν, κατὰ καιροὺς ἐγένοντο. (1) Κατὰ τὸν Ἰουστινιάνην (2) πέντε χιλιάδες Ἑπειρωτῶν καὶ ἑτέρων Ἑλλήνων ἦσαν τὸ 1487 ὑπὸ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Βασιλέως Φερδινάνδου, οἷς διὰ διατάγματος 30 Αὐγούστου 1488, παρεχώρησεν ἐπιτελεῖν τὰ τῆς θρησκείας των καὶ διοικεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἑαυτῶν πατρίδος. Τοῦτο δὲ οὐδόλως θαυμαστὸν, διότι ἐν ἑτέρῳ 7 Σεπτεμβρίου 1784 ἀναγινώσκομεν ἄρθρον 10. Ἐπὶ τῶν λαμπρῶν ἰχνῶν

ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ, Ἱστορίας Σκιντέρμπεν ὑπὸ Παππαδοπούλου Βρετοῦ, ἐνθα γινομένης μνείας περὶ τῆς τοῦ Σκιντέρμπεν λέγει «ἐλαβε δὲ εἰς γυναικᾶ τὴν θυγατέρα τοῦ ἡγεμόνος τῶν Τριβαλλίων, τῶν κατοικοῦντων τότε μεταξύ Μακεδονίας καὶ Βουλγαρίας» Τόμ. Α'. Σημειωτέον δὲ ὅτι αὗτος συμφωνεῖ πληρίστατα μὲ τὸ χειρόγραφον τοῦ Ι. Μουζάκη.

(1) Descrittione del Regno di Napoli di Scipione Mazzella Napolitano. In Napoli MDCL, ἐνθα βλέπει τις πλείστας εὐγενεῖς τῆς Νεκπόλιως οἰκογενεῖας ἐλθούσας ἐξ Ἑλλάδος.—Storia di Sorrento del Dr. G. Maldacea.

(2) Giustiniani. Dizionario Storico-Geografico Tom. 1.

τῶν ἡμετέρων προκατόχων τῶν αἰετοῦ παραχωρησάντων εἰς τὸ ἡμέτερον Βασίλειον καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν πόλιν τῆς Μεσσήνης καταφύγιον, ἄστυλον καὶ ἰδιαιτέρας χάριτας, προνόμια καὶ δείγματα εὐνοίας εἰς ἐκείνους τοὺς χριστιανούς, οἵτινες δὲ εἶναι τοῦ δόγματος τῶν οὐνιτῶν Γραικῶν καὶ ἀπέφευγον τὸν ὄλεθρον τοῦ πολέμου καὶ τὰ βάρη τοῦ ζυγοῦ τῶν Μουσουλμάνων. . . . Γραικοί, Ἀρμένιοι . . . Ῥῶσσοι ἢ ἄτομα οἰουδὴποτε ἄλλου δόγματος τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς δύνανται νὰ μεταβῶσιν ἐλευθέρως καὶ νὰ καταφύγῃσι μὲ τὰς οἰκογενείας των ἐν Μεσσήνῃ . . . ὑποσχόμεθα εἰς αὐτοὺς εἰσέτι τὴν ἐλευθερίαν καὶ δημοσίαν λατρείαν τῆς θρησκείας των, καὶ νὰ ἔχωσιν ἐκκλησίαν καὶ ἱερεῖς. » (1).

Τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησιδίου καὶ τῆς φιλοξενίας τοῦ ἡγεμόνος διαδοθεισῶν, πλείστοι τῶν Ἑλλήνων προσέτρεχον ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ προκρίνοντες τὴν Νεάπολιν διὰ τὸ ἐπιτελεῖν ἐλευθέρως τὰ τῆς θρησκείας, τοσοῦτον ἐπὶ Καρόλου ἐ. τὸ ἀνατολικὸν δόγμα ἠνέχετο, ὥστε ὠρίσθη πρόστιμον χιλίων δουκάτων παντὶ ἀντιφερομένῳ εἰς τὸ ὑπὲρ τῶν ὀρθόδοξων Βασιλικὸν βούλευμα. Ἀκολουθῶς πεμφθέντος τοῦ γογγύου Α. Δόρια (2) εἰς Μοθώνην, Κορώνην καὶ Πάτρας, οἱ κάτοικοι μὴ ὑποφέροντες τὸν ἀφόρητον ζυγὸν τοῦ τυράννου, πολλοὶ οἰκογενειακῶς διὰ τοῦ στόλου τούτου ἐλθόντες διεσκορπίσθησαν εἰς ἅπαν τὸ βασίλειον. Μετὰ δὲ τῆς πληθύος ταύτης ἀπῆλθε καὶ ὁ Ἐπίσκοπος αὐτῶν Βενέδικτος, ὅστις, κατὰ τὸν Ἱστορικὸν Μόλεαν, ἰδὼν ὅτι αἱ ἑτερεὶ ἀπαίκαίαι τῶν Ἀλβανῶν Ἑλλήνων, ἐλθόντων προγενεστέρως παρηνόχουοντο καὶ διεταράττοντο ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐπισκόπων καὶ βαρόνων εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς λειτουργίας . . . εἰς τὴν ἰδιόζουσαν ἐν τῇ θυσίᾳ μεγαλοπρέπειαν, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν

(1) Ἱστορικὴ ἔκθεσις τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἀλβανῶν ἀποικίων ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου. Ἀθήναι 1848.

(2) Πανδώρα Φυλ. 31. καὶ Napoli Sacra di D. Cefare Eugenio-pagina 541.

μυστηρίων, εἰς τὴν κατὰ τὸ δόγμα των Ἐκκλησιαστικὴν ταφὴν τῶν ἀποθνησκόντων καὶ εἰς τὴν ἐκφορὰν τοῦ ἑλλη- νικοῦ σταυροῦ τῆς ἐκκλησίας των,» ὑποτίθεται ὅτι μετέβη τὸ 1536 τῷ Πάππᾳ Παύλῳ Γ'. ὃς ἀκούσας τὰ δίκαια πα- ράπονα τοῦ Ἑλλήνος Ἐπισκόπου, ἀνενέωσε τὴν ὑπὸ τοῦ Λέοντος δεκάτου πρὸ δεκαοκταετίας δημοσιευθεῖσαν Βουλ- λαν, διατάξας τὴν παῦσιν τῆς καταδιώξεως, τὴν ἐλευθέ- ραν χρῆσιν τοῦ δόγματος αὐτῶν καὶ τὴν ὑπὸ τῶν ἐπι- σκόπων τῆς Καπούης, Κασελλαμάρε καὶ Κάπρης ἐπιτήρη- σιν τῆς Βούλλας ταύτης. (1)

Ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Νεαπόλει Ὀρθοδόξων πῦ- ξανε, τὸ δὲ Ἐκκλησιδίων τοῦ Θωμᾶ ἦν ὅλως ἀκατάλληλον διὰ τὴν μικρότητά του διὸ συνενωθέντες οἱ Γραικοὶ μετα- σχηματίζουσιν αὐτὸ εἰς εὐρύχωρον καὶ λαμπρὰν Ἐκκλησίαν, ἔχουσαν καὶ ἕτερον παρακλήσιον, τοὔτεστι ἡ μὲν ἐπ' ὀνόμα- τι τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, τὸ δὲ εἰς τὸ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἵνα γίνωνται αὐθημερὸν δύο ἱερουργίαι πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν ἐκκλησιαζομένων. Ἡ ἀνέγερσις αὕτη ἐτάραξε τὴν μισαλλοδοξίαν τοῦ Αὐτικοῦ Κλήρου καὶ συ- νεργεῖα αὐτοῦ, οἱ τοῦ Θωμᾶ κληρονόμοι ἐξεγερόμενοι ἐζή- τουν τὴν κυριαρχίαν, λόγῳ ὅτι ἀντιπροσωπεύουσι τὸν πρῶ- τον Θεμελιωτὴν.

Ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ ἀπέδειξαν οἱ Ἕλληνες ὅτι καὶ ἡ Ἐκ- κλησία καὶ αἱ οἰκίαι αὐτῆς ἰδίοις ἀναλώμασιν ἐγένοντο, ὅτι τινὲς ἡγοράσθησαν ἀπὸ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀφίξεώς των (2) καὶ ὅτι ὁσάκις νέοι Ἕλληνες προσήρχοντο ἀμέσως συνενοῦ- μενοι ἀντελαμβάνοντο τοῦ μεγαλείου τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξο- μαλύναντες οὖν πλεῖστα προσκόμματα συνεδριάζουσι τὸ 1564 καὶ λαβόντες, βασιλικὴν ἀδείαν, τὸν τίτλον «Ἑλληνικὴ Κοι-

(1) Ὅρα καὶ τὸν Rodolà, μολοντί ὁμιλῶν ἑμπαθῶς κατὰ τῶν Ὀρθο- δόξων, διαψεύδεται εἰς πλεῖστα μέρη.

(2) Ἡ Ἐκκλησία αὕτη κατέχει ἑνδεκα οἰκήματα, τὰ πλείονα πεντόροφα καὶ εἰς κεντρικὰς θέσεις, ἐξ ὧν λαμβάνει ἐνιαύσιον πρόσδον τριάντα ἑξ- χιλιάδων φράγκων, ἀναγερθέντα διὰ χρημάτων καὶ κληροδοτημάτων ἐλ- ληνικῶν.

νότης.» Confraternita dei Nazionali Greci, συνέθηκαν ἴδιον Κανονισμόν καὶ διεκράτησαν ἐπιτελεῖν ἄνευ καινοτομίας τὸ πάτριον θρήσκευμα ὑπὸ Βασιλικὴν Προστασίαν Sub regia protectione.

Κατὰ δὲ τὸ 1593 ἕτεροι οἰκογένειαι ἐκ Πελοποννήσου προσελθοῦσαι, συνετάξαντο νέον περισπούδαστον ἔγγραφον, δι' οὗ ἔτι λεπτομερεστέρως τὸν κανονισμόν ἐκθέσαντες, ἐνομοθέτησαν νὰ ἐπιτελῶσιν αἰέποτε τὴν θρησκευτικὴν λατρείαν κατὰ τὸ Ὀρθόδοξον Ἀνατολικὸν ἔθιμον καὶ πανομοιότυπως ὡς ἔπραττον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ Προδρόμου, ἣν κατέλιπον ἐν τῇ πολυπαθούσῃ πατρίδι τῶν Κορώνῃ. Τοῦ ἔγγραφου τούτου φέροντος χρονίαν 12 Σεπτεμβρίου 1593, πράξεις Συμβολαιογράφου Φ. Ταρτάλια, ὡς εὐρεθέντος ἐσχάτως μεταφράζομεν τεμάχια τινὰ ἐπιβεβαιοῦντα τὰ παρ' ἡμῶν λεχθέντα.

«Ἐπειδὴ, λέγει ὁ Κανονισμὸς οὗτος, τὸ 1532 κατὰ διαταγὴν τῆς Α. Κ. Μ. τοῦ ἀειμνήστου Καρόλου Ε'. οἱ προκατόχοι τῶν ἀδελφῶν τούτων καὶ τινες αὐτῶν ἐν νηπιῷ δει τότε ἡλικίᾳ, ἵνα ἀσφαλίσωσι καὶ τηρήσωσιν αὐτοῖς τὴν Ἀγίαν Καθολικὴν Πίστιν καὶ φυλάξωσιν ἐμπιστοσύνην τῇ Κ. Κ. Μ. τοῦ ῥηθέντος Καρόλου Ε', μετὰ τῶν συζύγων, καὶ υἱῶν, καὶ θυγατέρων, καὶ οἰκογενειῶν ἐγκαταλείποντες τὰς ἑαυτῶν Πατρίδας, τῶν πόλεων Κορώνης καὶ Μοθώνης καὶ Πατρῶν μεθ' ὅλων τῶν κτημάτων, ὅπου ἐκεῖ εἶχον, μετὰ τῶν Ἐπισκόπων, κλήρου καὶ σχεδὸν ἀπάσης τῆς ἀριστοκρατείας ὑπὸ τὴν Προστασίαν τοῦ ποτὲ Πρίγκηπος Δόρια, ἦλθον εἰς Ἰταλίαν, μέιναντες μέρος αὐτῶν εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Σικελίας, οἱ δὲ ἀδελφοὶ οὗτοι σχηματίζοντες τὸ μείζον μέρος μετὰ τῶν ῥηθέντων ἱερέων, ἦλθον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τῆς Νεαπόλεως, ὅπου βουλόμενοι ἀκολουθεῖσαι τὰ πνευματικὰ αὐτῶν ἔργα, ὁμοιομόρφως, ὡς ἔπραττον εἰς τὰς ῥηθείσας χώρας τῶν, ἐν μιᾷ Ἐκκλησίᾳ τῆς μνησθείσης αὐτῶν πόλεως ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ τοῦ Προδρόμου, ἐξελέξαντο τὴν ἀνωρρήθεισαν Ἐκκλησίαν τῶν Ἁγί-

ων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, ἵνα τηρῆται καὶ διοικῆται ὁμοιοτρόπως, ὡς ἐδιοικεῖτο ἡ ῥηθείσα ἀδελφότης τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ὡς καὶ πραγματικῶς ἐδιοικήθησαν. Καὶ ἐπειδὴ μεταξὺ τῶν ἐτέρων διαταγῶν καὶ κεφαλαίων, τῶν ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἀδελφότητι, εἰσὶ τὰ ἀνωγραφέντα, θέλοντες ἵνα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι εἰσέτι μείνωσιν εἰς ἐκείνην τὴν τήρησιν καὶ ἰσχύν· διατοῦτο ἠθέλησαν νὰ ἀνανεώσωσι καὶ διευκρινήσωσιν αὐτὰ ἐκ νέου διὰ δημοσίου συμβολαίου, ἵνα μὴ γεννηθῇ εἰς οὐδένα ἀμφιβολία ἐπὶ τῶν προλεχθέντων, ἀλλὰ τηρηθῶσι διὰ παντός, οὕτως, ὡς ἐδῶ καταγράφονται.»

Μολονότι ἐκ τῆς περικοπῆς ταύτης καταφαίνεται, ὅτι ἡ ἐν Νεαπόλει αὕτη Ἑλληνικὴ Κοινότης, ἀνέκαθεν κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος συνηρμολογεῖτο ὑπὸ τῶν ἐκ Πελοποννήσου καὶ λοιπῇ Ἑλλάδι ὑποδεδουλωμένων Ἑλλήνων, καὶ ὅτι ὁ σκοπὸς τῶν κλητόρων τοῦ Ναοῦ ὑπῆρξε πάντοτε νὰ ἐκτελῇται ἐν αὐτῷ τὸ Ἀνατολικὸν δόγμα, ὡς ἐπετελεῖτο εἰς τὰς ἐν Μοθῶνῃ, Κορώνῃ καὶ Πάτραις Ἐκκλησίας, οὐχ ἥττον ὅμως πασιφανέστερον γίνεται καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων, ὅπου, ἀποθανόντος τοῦ ἐφημερίου των Δαμιῆλ, νομοθετοῦσιν ὁ κατὰ καιρὸν ἐφημέριος «νὰ λειτουργῇ κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἀνατολικὸν δόγμα· διὸ ἡ ῥηθείσα Ἐκκλησία θέλει ἐξαρτᾶσθαι ἐκ τοῦ ῥηθέντος ἀνατολικοῦ δόγματος, ὡς διατάττει ἡ προλεχθεῖσα Ἐκκλησία, καὶ ὡς ἐτήρησεν αἰείποτε τοὺς θεσμοὺς καὶ νόμους τῶν Ἱερῶν Συνόδων.»

Ἀκρολούθως ποιοῦντες μνείαν περὶ τῶν ἀσθενῶν, λέγουσιν, ἐν περιπτώσει θανάτου νὰ ποιῶνται Ἱεουργίαι καὶ μνημόσυνα secondo il Rito Orientale. Ἐπὶ τέλους ἐν εἵδει ἐπιλόγου προστιθέας, πᾶν ὅ,τι οἱ κατὰ καιρὸν ἐπίτροποι ἤθελον πράξει ἀντιφερόμενον ταῖς διαταγαῖς ταύταις θεωρητέον ἄκυρον, διότι αἱ διατάξεις αὗται «διευκρινήθησαν τὴν 27 Ἀπριλίου 1561 ὑπὸ τῶν προγενεστέρων μεγαλοδῶρων Κυριαρχῶν, ἥδη ἀναγνωρισμένων, οἵτινες εἶχον ἔλθει ἐκ τῶν προῤῥηθειῶν πόλεων τῆς Κορώνης, Μοθώνης καὶ Πατρῶν.»

Ἀνεξαρτήτως δὲ τούτων μόνα τὰ ὀνόματα τῶν συνυπο-
γραψάντων τὸ πολύτιμον τοῦτο ἔγγραφον μαρτυροῦσι τὸν
Ἑλληνισμὸν τῆς κοινότητος, οἷα εἰσὶ Πρωτοκόμης, Πασχά-
λης, Κυπριώτης, Καπνίσης, Μονόπολης, Μιχαλόπουλος, Ξαν-
θόπουλος, Νομικός, Γραμματικός, Στραβοσκιάδης, Βούλγα-
ρης, Μουζάκης, καὶ ἄλλα.

Εὗρεθέντος οὖν παρ' ἐλπίδα καὶ ὡς ἐκ θαύματος τοῦ ἐπιστή-
μου τούτου ἔγγραφου, ἀμέσως ἐζήτησα πληροφορίας παρὰ τοῦ
Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου καὶ προέδρου τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν
Συνόδου, (1) περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Προδρό-
μου, ἵνα ἐπαληθευθῇ ἔτι μᾶλλον τὸ ἔγγραφον. Ὅθεν προ-
τάσει τῆς Α. Π. ἐλάβομεν παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μεσ-
σηνίας τὰς ἀκολουθοῦντας λεπτομερείας ἐπισφραγιζούσας τὰς ῥή-
σεις τοῦ Κανονισμοῦ καὶ τὴν ὑπαρξίν τῆς τοῦ Βαπτιστοῦ
καὶ Προδρόμου Ἐκκλησίας ἐν Κορώνῃ.

«Ἐν Καλάμαις τὴν 27 Ἀπριλίου 1866.

..... Ἐν δὲ τῇ πόλει Κορώνης διηγοῦνται οἱ
πρεσβύτεροι ἐκ παραδόσεως, ὅτι ὑπῆρχε ναὸς ἀρχαῖος ἐπ' ὀ-
νόματι τοῦ τιμίου Προδρόμου τιμώμενος πλησίον τοῦ φρου-
ρίου ἐν τόπῳ ὑψηλῷ καὶ περιόπτῳ, ἐνθα νῦν εἶναι ὠκοδο-
μημένη οἰκία ιδιωτικῇ, εἰς τῆς ὁποίας τὸν περίβολον σώ-
ζονται ὀκτὼ τάφοι εἰς πορίον λελαξευμένοι. Ἐπιβεβαιοῖ δὲ
τὴν παράδοσιν εἰκὼν τοῦ τιμίου Προδρόμου ἐπὶ πορίου, εἰς
τὴν αὐτὴν θέσιν ἀρτίως εὗρεθείσα, ἣτις ἴστατο φαίνεται,
ἄνωθεν τῆς θύρας τοῦ Ναοῦ. Ἡ δὲ εἰκὼν μετὰ προσοχῆς θεω-
ρουμένη διακρίνεται καλῶς, καὶ φαίνεται εἰς ἀρχαίαν ἐποχὴν
ἀνήκουσαν.

Ἀτυχῶς ὅμως οὔτε τὰ πρόστιμα, ὡς εἶδομεν, οὔτε αἱ Βα-
σιλικαὶ διαταγαί, οὔτε αἱ τῶν παππῶν Βουλλαί, οὔτε
τὸ ἐπίσημον τοῦτο ἔγγραφον ἠδυνήθησαν νὰ ἀναχαι-

(1) Στεροῦμαι λίξιων ὅπως ἐκφράσω προσκυνόντως τὸν ζῆλον, τοὺς κόπους
καὶ τὴν δραστηριότητα, οὓς κατέβαλεν ὁ Ἱεράρχης τῶν Ἀθηνῶν Θεόφιλος
ὑπὲρ τοῦ ζητήματος τῆς ἐν Νεαπόλει ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ὡς δὲ καὶ
τὰς εὐκολίας, ἃς παρέσχετο ἡμῖν ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

τίσωσι τὸ κατὰ τῶν Γραικῶν μῖσος τῶν Κληρικῶν. Ὅθεν οἱ ἀτυχεῖς Ἕλληνες, ἂν καὶ διετέλουν μακρὰν τοῦ τυράννου των, ὁ Δυτικισμὸς διὰ ποικίλων δελεασμάτων, προτροπῶν καὶ ἀπειλῶν διαταράττων αὐτοὺς, ἐδιάζοντο νὰ ἐξαιτῶνται τῆς προστασίας τῶν ἡγεμόνων, νὰ ἀποτείνωνται τοῖς κατὰ καιρὸν Ποντίφηξι, καὶ νὰ ἐνεργῶσιν ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν κλυδονιζομένων δικαιωμάτων των. Τοιαύτας δὲ περιπτώσεις ἀπαντῶμεν οὐκ ὀλίγας.

Α'. Ὅτε ὁ τῆς Νεαπόλεως Καρδινάλιος ὠργάνιζε πολλὰ κατὰ τοῦ Ὀρθοδόξου Ἱερέως Γρηγορίου Ἀντίππα, ἀποκαλῶν αὐτὸν Σχισματικὸν καὶ ὁπαδὸν τοῦ Φωτίου· ὁ τότε Ἀντιβασιλεὺς, μαθὼν ταῦτα παρὰ τῶν Γραικῶν, ἐπέστελλεν αὐτῷ (13 Μαΐου 1656) «Νὰ μὴ παρενοχλῇ τὸν Ἱερέα Γ. Ἀντίππαν, ἀναγορευθέντα ὑπὸ τῶν ἐμπόρων Γραικῶν, νὰ ἱεουργῇ ἐν τῇ ἑαυτῶν Ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγ. Πέτρου καὶ Παύλου, ἐπὶ προφάσει, ὅτι εἶναι δῆθεν Φωτικὸς, μὴ βουλομένης τῆς Α. Κ. Μ. νὰ ἐπέμβῃ εἰς θρησκευτικὴν συζήτησιν.»

Β'. Ὅτε ἔμελλον νὰ περιγραφθῶσιν αἱ συνοικίαι τῆς Νεαπόλεως, ἡ δὲ Ἀρχιεπισκοπὴ δραττομένη τῆς περιστάσεως ἠθούλετο νὰ συμπεριλάβῃ καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων Ἐκκλησίαν καὶ ποιήσῃ αὐτὴν ὑποτελῇ ἐν μιᾷ τῶν προεξαρχουσῶν Δυτικῶν Ἐκκλησιῶν, τότε ὁ γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου, ἀκούσας τὰ τῆς κοινότητος παράπονα, ἔγραψε (8 Ἰουλίου 1666) πρὸς τὸν Καθολικὸν Ἐπίσκοπον. «Ἐν τῇ νέᾳ περιγραφῇ τῶν συνοικιῶν τῆς Νεαπόλεως δὲν περιλαμβάνεται ἡ Ἐκκλησία τῶν Γραικῶν, ἥτις δὲν συμμιγνύεται τῷ λατινικῷ δόγματι, ὁ δὲ ἐφημέριος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου δὲν ἐξήσκησεν ἐν αὐτῇ ἐφορίαν τινὰ ἢ δικαιοδοσίαν.

Γ'. Ὅτε ὁ πρόεδρος Ἀργέντος ἐγνωμοδότει τῷ Ἀνωτάτῳ Συμβουλίῳ περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Γραικῶν, ἔλεγεν «Ὅτι ἡ θεμελιώσις τῆς ῥηθείσης Ἐκκλησίας εἶναι Ἑλληνικοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος.—Ὅτι εἰς τὰ ἱερὰ δίπτυχα ἀναγινώσκειται τὸ ὄνομα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου.—Ὅτι ἡ

προικοδοτήσις αὐτῆς ἐγένετο ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν Ἑλλήνων.—Ὅτι αἱ ποντιφικαὶ ἐπιστολαὶ ὑπῆρξαν συστατικαὶ διὰ τοὺς Ἀνατολικούς Ἕλληνας.—Ὅτι ἐν αὐταῖς δὲν ἐπιτάττεται ὁμολογία λατινικῆς πίστεως.—Ὅτι ἀπὸ τῆς ἐν Νεαπόλει ἐλεύσεως, πάντες οἱ Ἕλληνες ἐτήρουν τὴν τετάρτην ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον. κτλ. Ὅθεν νὰ μὴ ταράττωνται αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις τῶν ἐν Νεαπόλει Ἑλλήνων, φιλοξενηθέντων ἐπὶ σκοπῷ νὰ μὴ παρενοχλῶνται ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς θρησκείας τῶν Προγόνων των.»

Δ'. Ὅτε τὸ 1721 ὁ Καρδινάλιος Φ. Πινιατέλης Ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως, ἠθέλησε καταχρηστικῶς νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὸ τῶν Γραικῶν θρήσκευμα, Κάρολος ὁ 5'. ἔγραψε «Νὰ μὴ ἐνοχλῇ τοὺς Ἕλληνας διὰ τῶν Λατίνων Ἱερέων, περὶ τὴν λειτουργίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀκολουθιῶν των.» ἐπιπροσθέτων ὅτι συνεφώνησε μετὰ τοῦ Πάπα «οὐδεμίαν καινοτομίαν γίνεσθαι ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῆς Ἑλληνικῆς ἐκείνης Ἐκκλησίας, καλουμένης τῶν Ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου, ὡς διακοινωθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Καρδινάλιου Φινῆ, ἐξ ὀνόματος τῆς Α. Ἀγιότητος.» Τὴν ἐπιστολὴν δὲ ταύτην πέμπων ὁ πρόεδρος Ἀργέντος, συνάδευσε μεθ' ἑτέρας, λέγων «Ἀποστέλλω τῇ Υ. Ε. τὸ γραμματίδιον τῆς Α. Κ. Α. Μ. ὅπως ὁδηγηθῇ καὶ πέμψῃ αὐτὸ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ διαλαμβανομένου. Ἡ Α. Κ. Μ. βούλεται μηδὲν ὑπὸ τῆς Ἐπισκοπῆς τῆς Υ. Ε. καινοτομηθῆναι, ἀφορῶν τὴν πνευματικὴν καὶ κοσμικὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐν Νεαπόλει Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἀπὸ τῆς θεμελιώσεώς της διετέλεσεν ἀνεξάρτητος τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς αὐτῆς καὶ ἐτηρήθη αἰετοτε ὑπὸ τὴν βασιλικὴν προστασίαν.»

Ἐ. Ἀγκυροβολήσαντος τοῦ Ῥωσικοῦ στόλου τὸ 1800 εἰς Νεάπολιν, Φερδινάνδος ὁ Δ'. παρεχώρει ἄδειαν τοῖς Ἱερεῦσι τοῦ στόλου ἐξελεῖν καὶ ἱεουργῆσαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν ὁμοδόξων Γραικῶν (ὅπου ὁ πρέσβυς Μοτ-ζενίγος καὶ πάντες οἱ ἐν Νεαπόλει Ῥώσοι ἐκκλησιάζοντο) διὰ τοῦ ἐπομένου ἐπισήμου ἐγγράφου 2 Ἰανουαρίου 1800 «Πληροφορηθεὶς πληρέστατα ὁ Βασιλεὺς περὶ τῆς ἀρχαίας θεμελιώσεως καὶ προ-

κοδοτήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ κοινότητος τῶν Ἀνατολικῶν Γραικῶν, ἐνταῦθα ὑπαρχούσης, καὶ ὑπὸ τῶν Γαληνοτάτων αὐτοῦ προκατόχων ἀείποτε προστατευθείσης· οὐ μόνον δὲν δυσκολεύεται, ὅπως, τὰ πληρώματα τοῦ Ῥωσικοῦ στόλου καὶ οἱ Ἕλληνες ναῦται τοῦ Ὀθωμανικοῦ ναυτικοῦ διαμένοντα ἐν τῇ πιστοτάτῃ ταύτῃ πόλει, ἐκπληρώσωσι τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν ἔργα κατὰ τὸ δόγμα των ἐν τῇ ῥηθείᾳ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀγίων Πέτρου καὶ Πύλου, ἀλλ' εἶναι ὑπερτάτῃ βούλησις τῆς Α. Μ. ἵνα ἐπιτραπῇ τοῖς Ἱερεῦσι τοῦ Ῥωσικοῦ στόλου νὰ ἱεουργήσωσιν ἐλευθέρως ἐν τῷ ῥηθέντι Ναῷ κατὰ τὰς ὥρας, ἐν αἷς δὲν παρέχεται ἐμπόδιον ταῖς Ἱεροτελεστείαις τῶν ἀδελφῶν Ἑλλήνων.»

Τὸ γεγονός τοῦτο θορυβεῖ τοσοῦτον τὴν ἐκ προλήψεων, φανατισμοῦ καὶ μίσους μεμιγμένην χολὴν τοῦ γενικοῦ τοποτηρητοῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὥστε ἐν τῇ θρησκευτικῇ ταύτῃ σκοτοδινίᾳ του, ἐξεμέττει τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον, ὅπερ δὲν ἐκτὸς τῶν ὁρίων πάσης μετριότητος, κρίνομεν ἐπάναγκες νὰ καταχωρήσωμεν ὁλόκληρον τὴν κατὰ γράμμα μετάφρασιν αὐτοῦ πρὸς ἀνεπιβρέαστον διαφώτισιν τῶν ἀναγνωστῶν μας.

« Μεγαλειότατε.

Ἰπάρχει ἀρχῆθεν (ab antiquo) ἐν ταύτῃ τῇ Ἱμετέρᾳ πιστοτάτῃ πόλει τῆς Νεαπόλεως, ἐκκλησία τις μετὰ κοινότητος λαϊκῶν Γραικῶν, ἡ θεμελίωσις τῆς ὁποίας, ἂν καὶ ἀσαφής, τυγχάνει ἀναμφίβαλον ὅτι εἶναι Καθολικὴ ὡς πρὸς τὴν ἀνέγερσιν καὶ προικοδότησιν.

Βεβαιοῦται τῷ ὄντι ὅτι ἐπὶ τινι χρόνῳ οἱ Ἐφημέριοι τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου, διώριζον αὐτόθι Ἱερέα λατῖνον, ὡς Ἱεροφύλακκα καὶ ὑπουργὸν τῆς Ἀγίας Λειτουργίας. Βεβαιοῦται ὅτι ὕστερον, εἰσελθόντων αὐτόθι τῶν Ἑλλήνων Ἱερέων, ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ αὕτη ἐτηρήθη ἐν τῇ κατοχῇ νὰ ἐξετάζῃ τὴν Καθολικὴν—Ῥωμαϊκὴν διδασκαλίαν τῶν ῥηθέντων Ἱερέων, πρὶν νὰ πέμψῃ τῷ ἐξ αὐτῶν ἀναγορευμένῳ εἰς τὴν Ἱεουργίαν τῶν Μυστηρίων, τὴν ἐκδοσιν τῆς κανονικῆς περιβολῆς.

Οὐδὲ ἡδύνατο ἄλλως πῶς νὰ πραχθῇ, μὴ συγχωρουμένου ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ Εὐσεβεστάτου τούτου Βασιλείου,

ἐν ᾧ πρόποτε εἰσέδυσεν αἵρεσις, ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ νὰ θεμελιωθῇ καὶ ἀνεωχθῇ Ἐκκλησία μὴ Καθολικὴ—Ἀποστολικὴ—Ῥωμάνα. Διὰ τοῦτο ἤρκει ὁ Γραικὸς Ἱερεὺς, διοριζόμενος Ἐφημέριος, νὰ πέμψῃ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως πρὸς ἀσφάλειαν, ὅτι πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν Γραικοὶ ἦσαν ὡσαύτως Καθολικοί.—Τίς δὲ πραγματικῶς ἀγνοεῖ τὴν ἰσχυρογνώμοσύνην (tenacità) τῶν Γραικῶν ὡς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν δοξασίας;

Ὁ νικηφόρος θρίαμβος τοῦ χριστιανικοῦ στόλου κατὰ τῆς ἀνοσιουργοῦ καταστραφείσης δημοκρατίας, ἔκαμε νὰ προσορμίσῃ ἐνταῦθα ὁ ἀνίκητος Ῥωσσο-Ὄθωμανικὸς στόλος, ὅστις καὶ καλῶς ἦλθε.—Ἀλλ' ἐν τούτοις τὰ πληρώματα τῶν Ῥώσων καὶ Ὄθωμανῶν τῶν δύο στόλων τοῦ Ἑλληνικοῦ θρησκευματος ἀποδιβαζόμενα συχνάζουσι τὴν ἐηθεῖσαν ἐθνικὴν Ἐκκλησίαν, τὸ δὲ Ῥωμαϊκὸν τυπικὸν μετὰ τῶν ἱερῶν κανόνων ἐπιτρέπουσι τοῦτο ἐπ' ἐλπίδι τοῦ νὰ ἐπιστρέψωσιν οἱ σχισματικοὶ εἰς τὴν μάνδραν τοῦ ἀγαθοῦ Ποιμένος. Οἱ ἱεροὶ ὅμως κανόνες ἀποτρέπουσι τοὺς σχισματικοὺς Ἱερεῖς τὴν ἱερουργίαν τῶν θείων Μυστηρίων ἐν ταῖς Καθολικο-Ῥωμαϊκαῖς Ἐκκλησίαις.

Μεγαλειότατε, ὁ λαὸς ψιθυρίζει ὅτι παρεχωρήθη ἄδεια εἰς τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Ῥωστικοῦ στόλου νὰ ἐπιτελέσωσι τὰ θεία Μυστήρια ἐν τῇ Γραικο-Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀγίων Πέτρου καὶ Παύλου.

Ὁ μετὰ μεγίστης ἀφοσιώσεως ἀναφερόμενος ἀγνοεῖ ἐπισήμως ἂν τὸ τοιοῦτον ἔχει ἀληθείας· καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ ἀξιολογίᾳ καταφατικῇ περιπτώσει ὀφείλει αὐτὸς νὰ ἀποταθῇ τῷ οἰκτίρμονι, σεβαστῷ καὶ εὐδαίμονι αὐτοῦ ἡγεμόνι, Ἐπισκόπῳ ἐξωτερικῷ (Vescovo Esteriore) καὶ ὑπερασπιστῇ τῶν ἱερῶν Κανόνων· διὰ τοῦτο πεπεισμένος εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ ἀγαθότητα τῆς Υ. Μ. θερμῶς ἐπικαλεῖται νὰ ἀρνηθῇ τὴν προῤῥηθεῖσαν τοῖς Ῥώσσοις Ἱερεῦσιν ἄδειαν καὶ νὰ ἀποσυρθῇ ἐὰν παρεχωρήθῃ.

Μεγαλειότατε.—Μετὰ τοῦ προσανήκοντος τῷ ἀνικτῷ ἐκείνῳ ἔθνεϊ σεβασμοῦ οἱ Ῥῶσσοι Ἱερεῖς εἰσὶ σχισματικοὶ καὶ αἵρετικοί.

Ἡ Υ. Μ. ἀπόγονος di San Luigi (1) θέλει ἐπιτρέψει τὴν αἰώνιαν βεβήλωσιν μιᾶς καθολικῆς Ἐκκλησίας;—Μὴ γένοιτο—πρόσφερε τὴν Υ. Μ. ὡς προπύργιον, ὃ δὲ Θεὸς θέλει τῆς ἐπιπροσθέσει ἔτη πολλὰ πρὸς τὸ ἀγαθὸν τῶν πιστοτάτων ὑπηκόων της καὶ τὴν ἐπαύξησιν τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Καθολικῆς Ἀποστολικῆς Ῥωμαϊκῆς Θρησκείας, τῆς οὐσης ἢ βάσις τῶν θρόνων.

Εἰμὶ εἰς τοὺς πόδας τῆς Υ. Μ.

Εὐπειθέστατος ὑπῆκοος Βιγνέντιος Μαρία

Ἐπίσκοπος Καπακκίου, γενικὸς τοποτηρητὴς τῆς Νεαπόλεως. »

Ἀλλ' ὁ Φερδινάνδος Δ' σταθερὸς εἰς τὴν παραχωρηθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ἄδειαν ἀπαντᾷ διὰ μακροσκελοῦς ἐπισήμου (3 Μαρτίου 1800) λέγων μετὰ τῶν πολλῶν

« Ἡ Βασιλικὴ Μεγαλειότης ἐπὶ τῇ ἀντανακλάσει τῆς παραδεγμένης ὑπὸ τῆς Ἀγίας ἑδρας θεμελιώσσει, συγχωρηθείσης, ἐπιστημοποιηθείσης, καὶ βοηθηθείσης ὑπὸ τῶν μεγαλοδωριῶν τῶν γαληνοτάτων προκατόχων της, ὅτι ὑπῆρξε Γραικοῦ δόγματος—(ἰδοῦσα) ὅτι δι' ἀρκετῶν Παπικῶν Βουλῶν κατὰ καθῆκον ἐκπληρωθεισῶν, ὑπάρχει ἀσυγχώρητος πᾶσα ἀνάμιξις τῆς δικαιοδοσίας τοῦ λαίτου Ἐπισκόπου, ἐνῶ δι' εἰδικῆς παπικῆς χάριτος ἐν τῇ ῥηθείᾳ ἐκκλησίᾳ τηρεῖται τὸ δόγμα κατὰ τὸ Γραικικὸν Ἀνατολικὸν Καλενδᾶριον.... Συνεπεία τοιούτων σκέψεων ἡ Α. Μ. βούλεται καὶ διατάττει, ὅπως διαμείνη σταθερὰ ἡ προῤῥηθεῖσα Βασιλικὴ αὐτοῦ ἀπόφασις. κ.τ.λ. »

Ἐξ ἀπάντων τούτων λοιπὸν ὡς καὶ ἐκ πλείστων ἐτέρων ἐγγράφων, ᾧ χάριν συντομίας παραλείπομεν, πασιφανῶς ἀναδείκνυται, ὅποιας ἀντενεργείας ὑπῆνεγκεν ἡ Ἐκκλησία αὐτῇ ὑπὸ τῆς λατινικῆς Ἐπισκοπῆς, μὴ δυναθείσης ὁμῶς ποτὲ νὰ κορέσῃ τὴν μισαλλόδοξον δίψαν της, ἕνεκα τῆς τῶν ἡγεμόνων εὐνοίας, ἧς ἔχαιρον ἀείποτε οἱ παρ' αὐτοῖς ὑπηρετοῦντες Ἕλληνες. Διότι ἐκτὸς τοῦ τάγματός τῶν Μακεδόνων καὶ ἐκείνου τῶν Ἀλβανῶν, (2) ἀνεδείχθησαν ἐν τοῖς γρα-

(1) Luigi IX ἢ San Luigi ὅρα περὶ τούτου Storia di Edoardo Gibbon.

(2) Ἡ ἱστορία, λέγει ἡ Κυρία Δώρα Ἰστρίτζ, τῶν ἐν τῇ πρῶν βλ.

τεύμασιν Ἕλληνας ὄντως ἐπίσημοι διὰ τὴν ἱκανότητα καὶ περὶ δειγματικὴν αὐτῶν ἀνδρίαν, προχθέντες ταῖς μεῖζουσι στρατιωτικαῖς θέσεσι. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν ὁ Θεόδωρος Μελισσινὸς Κωνσταντινουπολίτης, ὁ Πέτρος Διαμάντης Πατράιος, ὁ Ἀνδρέας Κοντόσταυλος Λακεδαιμόνιος, οἱ δ' οὗτοι ἀδελφοὶ Νικόλαος καὶ Ἄγγελος Μαΐσπέζης Ἀλβανοὶ, ἐπικρατοῦντες τῶν 300 ἱππέων, ὁ Κόμης Γεώργιος Χωραφᾶς Κεφαλλῖν, ὁ Κόμης Στράτος Γάλλος Ἡπειρώτης, ὁ Ἰωάννης Πολιτῆς, ὁ Νικόλαος Σεβαστὸς, ὁ ἐπικρατοῦνς Νικόλαος Δραγοῦλος, ὁ χιλιάρχος Ἰωάννης Μίλιος, πάρος τοῦ νῦν ἐν Ἀθήναις ἱποστράτηγου Σπύρο-Μίλιου, ὁ συνταγματάρχης Νέστωρ Ἀνδροῦτῆς καὶ πλείστοι ἄλλοι, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς θέσεως καὶ ἐμπειρίας αὐτῶν, διεκώλυον τὰ μισαλλόθρησκα βέλη τὰ χαλκευόμενα ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ καὶ ἐκτοξευόμενα κατὰ τῆς ἐν Νεαπόλει τῶν Ὀρθόδοξων Ἑλλήνων Ἐκκλησίας.

Γ.

Συνελθούσης δὲ τῆς ἱερᾶς τῶν ἰσχυρῶν Συμμαχίας ἐν Βερώνῃ καὶ ἐκδοθείσης τῆς συνθήκης ὑπὸ χρονίαν 22 Ἰουλίου 1822, συνεξέφερε ἐν τῷ δευτέρῳ αὐτῆς ἀρθρῷ καὶ τὴν ἐπομένην ρῆσιν.

«Τὰ ἔξοχα συμβαλλόμενα μέρη, ἐνῷ θερμῶς προσφέρουσι τὰς εὐχαριστήσεις τῶν τῷ ὑπερτάτῳ Ποντίφικι διὰ τὰς λεηθείας φροντίδας, ἵνα ἀπομακρυνθῇ τῆς Ἰταλίας πᾶσα μὴ Καθολικὴ πηγή· πεπληροφορημένα ὅτι διὰ τὰ καταπνίξωσι τὸ βλάστημα τῆς κακῶς ἐννοουμένης ἐλευθερίας, ὀφείλουσιν οἱ τῆς Ἰταλίας λαοὶ νὰ ὦσι πάντες ὁμοιόμορφοι ἐν τῷ καθολικῷ δόγματι, ἀδιαλείπτως προτρέπουσι τὴν Α. Ἀγιότητα νὰ λάβῃ πάντα τὰ προσπατιτούμενα μέτρα, ἵκανὰ νὰ ἐκρίζώσωσι τὸν σπόρον τῆς ἀσεθείας.»

Αἱ λέξεις αὗται ἀνεζωπύρηναν, ὡς ἦν ἐπόμενον, τὴν ἐπὶ τοσοῦτον ἀντενεργοῦσαν ἐπισκοπὴν καὶ εὐθὺς ἤρξατο νὰ ἐ-

σιλείῃ τῆς Νεαπόλεως ἰσχυροτάτων Ἀλβανῶν θὰ μαρτυρήσῃ αὐτῇ τὴν ζωτικότητα τοῦ ἔθνους τούτου. — Κλειὼ 258.

νεργῇ, ὅπως διὰ δελεασμάτων καὶ ὑποσχέσεων ἐλκύσῃ τινάς τῶν ἀδελφῶν τῆς κοινότητος, τῶν διὰ μικτοῦ γάμου καὶ ἐτέρων συγγενικῶν σχέσεων ἐξιταλισθέντων, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τῆς. Ὅθεν οὐσης ἐμφωλευμένης τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῶν δύο Σικελιῶν καὶ τελεσιουργουμένου τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπόψεις ὑπὸ Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων Ἱερέων (1), ἐπεταὶ ὅτι συνεπίειχ τοῦ μνησθέντος ἄρθρου, ὥφειλε παντὶ σθένει νὰ ἐπινοηθῇ μέσον καταδιώξεως ἢ μᾶλλον, κατὰ τὸ λέγειν τῆς συνθήκης ἐκριζώσεως (ad estirpare) τῆς Ὁρθοδοξίας· τὸ δὲ μέσον ὑπῆρξε τὸ ὅλως πρωτοφανές, ἐν πεπολιτισμένῃ Κυβερνήσει, διάταγμα Φραγκίσκου τοῦ Α', ὅπερ ἐκδοθὲν τὴν 9 Μαρτίου 1829, εἰσήγαγεν οὐχὶ ἐξ ἐφ' ἑαυτοῦ ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον μέχρι τοῦ 1842, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ τὸ τοῦ Οὐνιτισμοῦ θρήσκευμα. Ἀρκεῖ τις μετ' εὐσυνειδήτου ὀρμῆς νὰ παραλληλῇ τὸ ἀπαίσιον τοῦ Φραγκίσκου διάταγμα μὲ τὸν ἀπὸ τὸ 1561 τῆς Κοινότητος κανονισμόν, ἵνα φρικιάσῃ βλέπων πόσον τὰ τῶν Γραικῶν δικαιώματα ἀτυςόλως κατεπατήθησαν, ἀποστερηθέντων ἀσπλάγχχνως τοῦ πατρίου θρησκευτικοῦ αὐτῶν κτήματος. Μόνος ὁ τίτλος τοῦ κανονισμοῦ φέροντος *Regole della venerabile Confraternita de' S. S. Pietro e Paolo della Nazione Greca*, πείθει πάντα ἀμερόληπτον ὅτι τὰ μέλη τῆς κοινότητος ἦσαν Ἕλληνες, Ἀνατολικοὶ, Ὁρθόδοξοι. Καὶ τῷ ὄντι, τὸ πρῶτον τοῦ κανονισμοῦ ἄρθρον λέγει «Κρίνεται ἐπάναγκες ἡ ἀρχαία τῶν Γραικῶν ἀδελφότης νὰ τεθῇ ἐκ νέου συμφώνως τῆς ἀρχαίας συνηθείας τῆς πληθύος τῶν Γραικῶν τῶν κατοικησάντων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τῆς Νεαπόλεως....» τὸ δὲ διάταγμα τοῦ Φραγκίσκου ἐκφέρει «Βουλόμενοι προνοῆσαι μέτρων, ἵνα ἐξασφαλίσωμεν εἰς τρόπον εὐσταθῇ τὸν Καθολικισμόν ἐν τῇ προαναγγελθείσῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἀδελφότητι

(1) Ἐκτὸς τῶν ἐκ Κορώνης ἐλθόντων Κληρικῶν, ἐφημέρευσαν Δανιὴλ τις Πελοποννήσιος, Γρηγόριος Ἀντίπας, Ἀνθιμος Ἱερομόναχος, Ἰωάννης Πάλλης, Ἄγγελος Σπετζέρης Ζακύνθιος, Σπυρίδων Ζαβιτζάνος καὶ ἄλλοι.

τι...» ὡς νὰ ἔλεγε βουλόμενοι καταγράψαι τὴν ἐν Ναυ-
πόλει ὑπάρχουσιν Ὀρθοδοξίαν καὶ ἐξασφαλίσωμεν εἰς τρόπον
εὐσταθῆ τὸν καθολικισμόν ἐν τῇ μνησθείσῃ Ἐκκλησίᾳ!—Διότι
ἡ φράσις *onde assicurare in modo stabile la Catto-
licità*, τί ἄλλο δείκνυσι εἰμὴ ὅτι δὲν ἐτελεσιουργεῖτο ἐν αὐ-
τῇ ὁ καθολικισμὸς παρ' ἄλλο τι Χριστιανικὸν δόγμα, μὴ
συνᾶδον τῷ καθολικῷ θρησκευματι, ὅποιον ἦν ἡ Ὀρθοδοξία;

Ἐν τῷ δευτέρῳ ἄρθρῳ τοῦ κανονισμοῦ φαίνεται «Ἀπο-
φαίνεται ὅτι διὰ τὴν κυβέρνησιν καὶ διαχείρισιν τῆς ῥη-
θείσης ἀδελφότητος καὶ Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὀφείλουσι νὰ
ἐκλέγωνται τέσσαρες ἐπίτροποι... πάντες Γραικοὶ ἐκ τοῦ
σώματος τοῦ συλλόγου εἴτε ἀδελφότητος, χωρὶς ποτὲ νὰ
ἀλλοιωθῇ ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ποιότης.» τὸ δὲ τοῦ Φραγκί-
σκου διάταγμα διαστρέφον καὶ ποσότητα καὶ ποιότητα καὶ
εἶδος, μετὰ πρωτοφανοῦς δεσποτείας νομοθετεῖ κατὰ τῆς βου-
λήσεως τῆς κοινότητος καὶ τῆς ἀνέκαθεν καθιερώσεως τῶν
θεμελιωτῶν τοῦ Ναοῦ λέγων «Οἱ ἐπίτροποι τῆς ἰδίας θέ-
λουσιν ἐκλέγεσθαι ἀναποφεύκτως (*indispensabilmente*) με-
ταξὺ τῶν προῤῥηθέντων Καθολικῶν τῶν ποιησάντων τὴν ὁ-
μολογίαν τῆς ἑαυτῶν πίστεως.»

Ὁ ἀρχαῖος κανονισμὸς, ὁ χρησιμεύσας αἰῶνας ὀλοκλή-
ρους ἐν τῇ ἐσωτερικῇ καὶ ἐξωτερικῇ διοργανώσει τῆς ἐκ-
κλησίας ταύτης, ἐνῷ φέρει τίτλον, ὡς εἶδομεν, *Regole...
della Nazione Greca* τὸ δεσποτικὸν τοῦ Φραγκίσκου διά-
ταγμα διατάττει «ἐν τῇ ἀδελφότητι τῶν Ἀγίων Πέτρου καὶ
Παύλου οὐκ ἐγγραφήσονται ἢ οἱ μόνοι Γραικοὶ τοῦ Καθο-
λικοῦ Ῥωμαϊκοῦ δόγματος.» Ἐν ἄλλαις λέξεσι, καταπατιῶν
θεῖά τε καὶ ἀνθρώπινα, ἀφαρπάζει τὸ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας
δικαίωμα ἀπὸ τὰς κτητορικὰς χεῖρας τῶν Ἀνατολικῶν Ὀρ-
θοδόξων Ἑλλήνων, καὶ ἐπιβάλλει αὐτοῖς τὴν δι' ὁμολογίας
τῆς πίστεως ἀπόπτυσιν τῆς προγονικῆς αὐτῶν θρησκείας, τα-
ράττων ἀσυστόλως τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν συνειδήσεις!

Ὁ Κανονισμὸς ἐν τῷ ΙΕ. ἄρθρῳ εὐκρινῶς λέγει «Ἀπο-
φαίνεται ὅτι ἐκ τῶν ἐπιτρόπων, ἐλεγκτῶν, Γραμματέως
καὶ ἀδελφῶν θέλουσιν ἐκλέγεσθαι ἐν συλλόγῳ διὰ μυστικῆς

πλειονηγίας δύο ἢ καὶ πλείονες ἱερεῖς Ἕλληνες ὡς ἐφημέριοι τοῦ Νοῦ... οἵτινες ἐφείλουσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ νὰ ἐπιτελῶσι τὰς ἱερουργίας καὶ ἀπάσας τὰς λοιπὰς ἀκολουθίας κατὰ τὸ Ἀνατολικὸν δόγμα, χωρὶς νὰ διυκωλύνωνται, παρενοχλῶνται ἢ διαταράσσονται ὑπὸ τοῦ προϋσταμένου ἢ οἰουδήποτε τῶν ἀνωτέρων τοῦ Λατινικοῦ δόγματος.» Ὁ δὲ Φραγκῆσκος Α΄ διὰ τοῦ διατάγματός του ἀφαιρᾷ τὰ δικαιώματα τῶν ἀτυχῶν Ἑλλήνων, ἐπιβάλλει λέγων «Οἱ ἱερεῖς οἱ μέλλοντες νὰ ὑπηρετήσωσιν ἐν τῇ προβλεπόμενῃ Γραικικῇ Καθολικῇ, Ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ (!) ληφθήσονται ἀπὸ ἐκείνους τῶν Γραικικῶν Καθολικῶν ἀπαικιῶν τῆς ἡμετέρας ἐπικρατείας ἐντεῦθεν ἢ ἐκείθεν τοῦ Φάρου, ἢ ἐκ τῶν προχειρισθέντων ἐκ τοῦ συλλόγου τῆς προπαγάνδας τῆς Ῥώμης, καὶ ἐπομένως ἔχωσι τὰς ἐκδόσεις τῆς ἑαυτῶν προχειρίσεως ὑπογεγραμμένας ὑπὸ καθολικῶν Ῥωμάνων Ἐπισκόπων.»

Καὶ ἐδῶ ποία ἀνθρωπίνη καρδιά οἰουδήποτε αἰῶνος, ἐθνους ἢ θρησκείας συγκινουμένη μέχρι δακρύων ἐν τῇ καταπατήσει τῶν, ἡλίου λαμπρότερον, ἀναμφισβητήτων δικαιωμάτων τῆς κοινότητος ταύτης, δὲν οἰκτερεῖ τοὺς ἀδικουμένους Ἕλληνας! — Τὸ ἔλως ἀπεχθὲς καὶ μισαρὸν τοῦτο διάταγμα, οὐδὲν σεβόμενον, προτίθεται νὰ φέρῃ τοῖς ἀτυχέσι Γραικοῖς οὐχὶ ἱερεῖς, οὐχὶ ὑπουργοὺς Μυστηρίων, οὐχὶ διδασκάλους ἠθικότητος ἀλλὰ κατηχητὰς ἑτεροδόξους καὶ ξένους ἵνα προσπληθύνωσι καταναγκαστικῶς αὐτοὺς καὶ τὰ γυναικόπαιδα αὐτῶν ἐν ἀλλοτρίῳ θρησκειᾷ! — Καὶ πότε, ὅτε ἡ δύσμοιρος Ἑλλὰς πτωχὴ μέσων, ἀπληθυσμένη ὑπὸ τῶν βαρυτάτων τοῦ Δεσποτισμοῦ ἀλύσεων καὶ καθαιματωμένη ὑπὸ τῶν θανατηφόρων πληγῶν τοῦ βαρβαρωτέρου τῶν Τυράννων, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν ὑπὲρ τῶν πασχόντων καὶ ἀδικουμένων τέκνων τῆς! Ὅτε δὲ Πεδεμόντιος Σάντα-Ρόζας μαχόμενος, πρὸ δλίγου, εἰς τὰ ἔνδοξα τῆς Ἑλλάδος πεδία ἀπέβησεν ἐν Σφακτηρίᾳ τὸν ἔνδοξον τοῦ μαχητοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας θάνατον, (1) ἵνα δ

(1) Τὸ ἔνδοξον τοῦτο τῆς ἐλευθερίας τέκνον, ὁ Κόμης Σάντορις Σάντα-Ρόζας ἰγγυνήθη τῇ 18 Νοεμβρίου 1783 εἰς Σαβουλῶνον, υἱὸς συνταγμα-

διὰ τέσσαρας ὁλοκλήρους αἰῶνας ὑποδεδουλωμένος Ἕλλην ἀπελευθερώσῃ τὴν κλασικὴν γῆν τοῦ Σωκράτους καὶ τὸ πρωτότυπον καὶ πρωτοφυὲς θρησκευμα τοῦ χριστιανισμοῦ! Ὅτε ἐπὶ τέλους ἡ μελωδικὴ Μοῦσα τῆς ἁνῶ Ἰταλίας ἐψαλλε τὰ ὑπεράνθρωπα κατορθώματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἡρωϊσμοῦ!... Τότε Φραγκίσκος δ' Α'. ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς Συνθήκης τῆς ἱερᾶς ἐν Βερώνῃ Συμμαχίας, τῆς εἰπούσης ὅτι πάντες οἱ τῆς Ἰταλίας λαοὶ γίνωσιν ὁμοιόμορφοι τῷ Καθολικῷ Ῥωμαιοῦ θρησκευματι, εἰσῆγεν ἐν τῇ γηραιᾷ Ἑλληνικῇ ταύτῃ Ἐκκλησίᾳ ἱερεῖς οὐνίτας, Γραικολατίνους, ἀγνοοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον· μολονότι κατ' ἐπιφάνειαν ἐπιβεβλημένον αὐτοῖς ἦν νὰ ἱεουργῶσιν Ἑλληνιστὶ καὶ τηρῶσιν ἐξωτερικόν τινα τύπον καὶ ἔθιμα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἵνα δελεάζωσι καὶ ἐξαπατῶσι τοὺς ἐξ Ἑλλάδος προσερχομένους Ὀρθοδόξους.

Ἐν τοιαύτῃ ἀξιοδακρύτῳ θέσῃ λοιπὸν εὗρεθέντες αἱ δυστυχεῖς Ἕλληνες, ἐστερημένοι, τοῦτέστι, τῆς Ἐκκλησίας των, παρωθούμενοι εἰς τὴν δι' ὁμολογίας τῆς πίστεως ἄρνησιν τοῦ θρησκευματός των καὶ ὑποβαλλόμενοι ὑπὸ τὴν πνευματικὴν πηδαλιούχῃσιν ξένων καὶ ἀλλοθρήσκων ἱερέων· τινὲς αὐτῶν διαμαρτυρόμενοι ἀνεχώρουν μακρὰν τῆς Νεαπόλεως, καταλείποντες καὶ συμφέροντα, καὶ ἐμπόριον καὶ Ἐκκλησίαν—Ἄλλοι καίτοι διαμείναντες, ποτὲ δὲν προσήρχοντο, ὥς ἦν ἐπόμενον, νὰ ἱεουργηθῶσιν—Ἄλλοι ἐπὶ τέλους, καὶ οὗτοι ὀλίγιστοι, λυπούμενοι νὰ ἀφῇσιν τὸ κτῆμα τῶν πατέρων των, κλινάμενοι ἀκοισίως τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸ ἐπιβληθὲν αὐ-

τήρχου ἀποθνήσκοντες εἰς τὴν μάχην τῆς Μοιρῆς. Ἐπὶ νέῳ ἐναγκασμένῳ τὸ στάδιον τῶν ὅπλων προσήλθῃ εἰς τὸν βαθὺν Ταγματάρχου. Διευεργήσας πολλὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐφυγὼν ἐξορίστος εἰς Ἑλβετίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν, μετερχόμενος πρὸς τὸν συντάκτην ἐφημερίδος, ποῦ δὲ τὸν διδάσκαλον ὅπως περιζήται τὰ τοῦ βίου. Τέλος τὴν 9 Μαΐου 1824 πολυνῶν ἐν Ἑλλάδι, ἐφονεύθη εἰς τὴν Σφακτηρίαν—ὄρα *Pantheon dei Martiri Italiani* ἢ τὴν ἐφημερίδα τῶν Μεδιολεῶν *L' Emporio Pittoresco N. 11*. Γράφων ποτὲ πρὸς τὸν φίλον του Οὐγὸν Φόσκωτον ἔλεγε «Εἶθε ὁ θεὸς νὰ ἰνώσῃ ἡμᾶς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῶν δύο μένων μερῶν τοῦ κόσμου, ἅτινα τοσούτον ἀγαπᾷ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, τρωτῶν τῶν ἀγνωμόνων λαῶν τῆς Εὐρώπης.» ὄρα τὴν ὑπ' ἑμοῦ βιογραφίαν τοῦ Οὐγὸ Φόσκωτου ἐν τῷ 282 φυλλαδίῳ τῆς Πανδώρας.

τοῖς διάταγμα, προσήρχοντο μὲν, ἀλλ' ἐπ' ἐλπίδι ἀγαθοῦ μέλλοντος, ἵνα διεκδικήσωσι τὰ καταπατηθέντα δικαιώματά των.

Παρεκτός τῶν ἄχρι τοῦδε ῥηθέντων ἔχομεν καὶ πλείσας ἄλλας ἐνδείξεις περὶ τῆς Ἑλληνικότητος τῆς ἐκκλησίας ταύτης, διότι

Α'. Ἐν τῷ χαρτοφυλακείῳ τοῦ Ναοῦ ὑπάρχουσιν ἕως ἑξομῆκοντα περγαμνηαί, αἱ πλείσται δυσανάγνωστοι, περιλαμβανούσαι, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, διαθήκας καὶ συμβόλαια, δι' ὧν οἱ ἐν Νεαπόλει ἀποθνήσκοντες Ἕλληνες διώριζον ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ἱερέων καὶ τῶν πτωχῶν τῆς κοινότητος διάφορα κληροδοτήματα. Δύο αὐτῶν εἰσὶν ἄξια λόγου· ἡ μὲν διαλαμβανούσα συνθήκην τῆς ἀδελφότητος, ἀποφασίζουσαν, ἡγεμονικῇ ἀδείᾳ, πᾶς Ἕλληνα ἀποθνήσκον αὐτόθι, καὶ μὴ παρουσιαζομένου νομίμου κληρονόμου, νὰ κληρονομηται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος τῆς ἤδη καταστάσεως αὐτῆς· ἡ δὲ δευτέρα τὴν διαθήκην τοῦ *Καπετὰν* Κοντοσταύλου, προσδιορίζοντος χρηματικὸν ποσόν, ἐκ τῆς ἐπικαρπίας τοῦ οἰοῦν νὰ νυμφεύωνται ἐν ἡ δύο Κοράσια ὀρφανὰ, ἐκ τῆς κοινότητος, ἀλλὰ γεννώμενα ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς *Ἑλλήνων*.

Β'. Ἐν τῷ Ναῷ ὑπάρχουν ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαὶ οἰκογενειῶν ἐπισήμων

1. Ἡ τοῦ Πολυχρονίου Τριανταφύλλου, φέρουσα οἰκόσημον μὲ κίονα καὶ λέοντα ὄρθιον, ἄνευ χρονίας.

2. Ἡ τοῦ Ἰωάννου Μουζάκη (ἑλληνιστὶ) μετ' οἰκοσήμου ἔχοντος δικέφαλον ἀετὸν, ἄνωθεν αὐτοῦ ἀστέρα καὶ τὰς λέξεις «*Ἰωάννης Μουζάκης*». Ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ χειρογράφου ὅμως φαίνονται δύο λατινικαὶ ἐπιτύμβιοι, ὧς εἶχε συνθέσει ἵνα τεθῶσιν ἐπὶ τοῦ τάφου του.

3. Ἡ τοῦ Ἀνδρέου Κοντοσταύλου καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Κορνηλίας Λάσκαρι (ἑλληνιστὶ) καλοῦσα αὐτὸν λαχεδαίμονιον, μετ' οἰκοσήμου φέροντος χεῖρα κρατοῦσαν μάχαιραν, καὶ χρονίαν 1567.

4. Ἡ τοῦ Ἰωάννου Ῥωσσέτου (Λατινιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ) ἀποκαλοῦσα αὐτὸν εὐπατρίδην Κορωναῖον, φέρουσα κράνον καὶ χρονίαν 1574.

5. Ἡ τῶν ἀδελφῶν Νικολάου καὶ Ἀγγέλου Μαΐσπέζη (Ἰταλιστὶ) ἔχουσα δικέφαλον ἀετὸν, ἔνδον τοῦ ὁποίου εἰσὶ δύο φρούρια καὶ ἄνωθεν αὐτῶν κράνος καὶ χεὶρ μὲ ἀναπεπταμένην σπάθην, ὑπὸ χρονίαν 1608.

6. Ἡ τῆς Αἰκατερίνης θυγατρὸς τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Δραγολέου, Κορωναίου μὲ οἰκόσημον ἔχον λέοντα κρατοῦντα σπάθην καὶ Σφίγχα περωτὴν, ἐν τῇ μέσῳ αὐτῶν κίονα καὶ ἄνωθεν αὐτῶν ἀετὸν δικέφαλον, μὲ χρονίαν 1604.

Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Μόλεα, ἦσαν καὶ ἕτεραι, τοῦ Νικολάου Σεβαστοῦ, τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας Καλομεδῆκων, ἐξ Ἐπιδαύρου, τοῦ Πέτρου Διαμάντη Πατραίου, καὶ ἄλλων πολλῶν γεγραμμέναι Ἑλληνιστί· ἀλλὰ διορθωθέντος τοῦ ἐδάφους τῆς Ἐκκλησίας ἀφηρέθησαν ἢ συνετρίφθησαν.

γ'. Ὅπισθεν ἐνὸς ἀργυροενδεδυμένου Εὐαγγελίου ὑπάρχουσι κεχαραγμέναι αἱ λέξεις «Εὐαγγέλιον τῶν Ἑλλήνων, ΛΟΗΑ'» καὶ κάτωθεν αὐτῶν τὸ οἰκόσημον τοῦ Ναοῦ.

Ἀναδιορθωθείσης τῆς Ἱερᾶς Τραπεζῆς, ἐπὶ τῆς προσόψεως αὐτῆς ἐσκαλίσθησαν «Ἐτεῖ Θεογονίας ΑΥΘΣ'».

Ἐπὶ μεγίστης ἀρχαιοτάτης εἰκόνος τῆς Θεοτόκου ὑπάρχει «Ὁ τὸ χαῖρε πρὶν τῇ πανάγῳ μνηύσας, τὰ σύμβολα νῦν τοῦ πάθους προδείκνυσι θνητὴν σάρκα ἐνδεδυμένος πότμον δὲ δειλιᾷ ταῦτα βλέπων.»

Ἐφ' ἐτέρας παλαιᾶς εἰκόνας τοῦ παρεκκλησίου ἀναγινώσκεται «Τεκμήριον εὐσεβείας Πολυχρονίου Τριανταφύλλου, κτήτορος τοῦ δε παρακκλησίου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ὡς δηλοῖ ὁ προθύραιος αὐτοῦ τάφος καὶ ἀνετέθη . . . Ἀπριλίου ΑΨΞΣ'».

Ἐπὶ τὸ ξύλον τοῦ τιμίου σταυροῦ, τὸ τιθέμενον κατὰ τὴν ἀγίαν ἐβδομάδα τῶν Παθῶν φαίνονται «Ποίημα τοῦ ταπεινοῦ καὶ εὐτελοῦς δούλου τοῦ Θεοῦ Εὐσταθίου Καρούσου τοῦ ἐκ Κεφαλληνίας 1772.»

Ἐτέρα εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος φέρει «χεὶρ Κωνσταντίνου Τριανταφύλλου.»

Ἐπὶ τὸν ἀρχαιότερον δίσκον τῆς Ἐκκλησίας ταύτης διατελεῖ
κεχαρκαγμένον «Σκεῦος ἐξ ἀργύρου πρὸς τὸ τὰς ἐλεημοσύνας
ἀπὸ τῶν διοικητῶν συλλέγεσθαι ἐν Ναῶ τῶν Ἀποστόλων Πέ-
τρου καὶ Παύλου ὑπὲρ τῆς Ἑλλήνων πτωχῶν βοήθειας.»

Ἐπὶ Μηναίου Παναρχαίου γεγραμμένον ὑπάρχει «Νῦν δὲ
κτῆμα Κυρίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μοσχολέου.»

Ἐπὶ τέλους ἐφ' ἐτέρου Μηναίου ὑπάρχει ἡ ἐπομένη σημεί-
ωσις: «1784 Ἰουλίου τέσσαρας. Ἀριβάρουμε ἐδῶ εἰς Ἀνάπο-
λι καὶ ἤλθαμεν ἀπὸ Μάλτα καὶ μᾶς ἐβαλαν σὲ κοντου-
μάτζια ἡμέρας 28, ὁ Ἰωάννης Δευτεραῖος καὶ Σ'. Μανόλης
Μαρίνος καὶ ὁ Σ'. Ἀντώνιος Σαρακηνός.

Δημήτριος Ἱερεὺς Βαλαμόντες (1)

Κατέναντι δὲ τῶν προῤῥηθέντων προπηλακισμῶν τε καὶ
ἀντενεργειῶν οἱ ἐν Νεαπόλει Ἕλληνες ποτὲ δὲν ἀπηύδισαν.
—Ναὶ μὲν τινὲς ἐξ αὐτῶν, λόγῳ συμφέροντος ὑπετάγησαν·
οἱ πλείστοι ὅμως, ὡς ἄλλοι Ἰσραηλῖται παρὰ τὸν ποταμὸν
τῆς Βαβυλῶνος, μακρὰν τοῦ ἀφαρπαγέντος Ναοῦ των ἱστά-
μενοι, διεμαρτύροντο συνεχῶς κατὰ τοῦ πραχθέντος. Ἀδιά-
φορον, ἂν ἡ φωνὴ αὐτῶν, πνιγομένη εἰς τὰ γιγαντώδη καὶ
καταστρεπτικά θρησκευτικῆς ἀντενεργείας καὶ φανατισμοῦ κύ-
ματα, καθίστατο φωνὴ βοῶντος ἐν ἐρήμῳ.

Πληρωθέντος ἐπὶ τέλους τοῦ παρὰ τῆς θείας προνοίας
χρόνου καὶ ἀναβάντος τοῦ Βίκτορος Ἐμμανουὴλ ἐπὶ τὸν
θρόνον τῆς Ἰταλίας, ἀμέσως διαλυόμενα τὰ ψυχρὰ πάγη τοῦ
δεσποτισμοῦ, καὶ ἐνδυσόμενον ἐν ἀκαρεῖ τὸ ὦραϊον τῆς Ἰτα-
λικῆς ταύτης χερσονήσου ἔδαφος τὸν χλοερὸν καὶ ἀνθηρὸν
πέπλον τῆς ἀνεξιθρησκείας, τῆς Ἐλευθερίας καὶ τοῦ Συνταγ-
ματισμοῦ ὡς δι' ἡλεκτρισμοῦ οἱ ἀρχαῖοι καὶ νέοι ἐν Νεα-
πόλει Ἕλληνες, μετὰ θρησκευτικῆς καὶ πατρίου ἀγάπης συνε-
δριάσαντες, τῇ 30 Μαρτίου 1865, συνομολογοῦσιν ἔγγρα-
φον, δι' οὗ ἀποφασίζουσιν, ἐν δικαίῳ, νὰ ἐπανακάμψῃ ὁ
Ἑλληνόδμητος οὗτος Ναὸς εἰς τὴν πρὸ τοῦ 1829 κατάστα-

(1) Οὐχὶ βεβαίως ὁ ἱεραμείριος τῆς Αἰθιοπίας, διότι ἐκεῖνος ἐκαλεῖτο Ἰωακὴμ.

σιν. Τοῦτέστι νὰ ἀποβληθῶσιν οἱ οὐνίται ἱερεῖς ὡς ἀκατάλληλοι, νὰ προσλάβωσιν ἐτέρους ἐκ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ὅπως ἱεουργῶσι καὶ ἐπιτελῶσι τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας συνωδῶ τοῖς Ἀποστολικοῖς Θεσμοῖς καὶ τῷ πατρίῳ δόγματι, τὸ δὲ ἔγγραφον τοῦτο ἀφοῦ νομιμοποιήσωσι διὰ τοῦ ἐν Νεαπόλει Νομάρχου, προέδρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἀμέσως νὰ ἀποστείλωσιν ἀντίγραφον, τῷ αὐτόθι Γενικῷ τῆς Ἑλλάδος Προξένῳ ἵνα εἰδοποιήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν. Τὸ συμφιλιωτικὸν τοῦτο ἔγγραφον τῶν 30 Μαρτίου ὑπῆρξε βεβαίως, ὡς ἄλλο προκατακλυσματικὸν Ἀραράτ, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ὡς ἄλλη κίβωτός ἡδυνήθη νὰ σταματήσῃ πρὸς ὀλίγον ἢ τῆς Νεαπόλεως Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία.

Ἀτυχῶς ὅμως τὰ πάντα ἐκτελέσαντες, δὲν ἀπέβαλον εὐθὺς, ὡς ἔπρεπε, τοὺς οὐνίτας ἱερεῖς! Ἀλλ' ἐνῷ ἀπετάθησαν τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει, ἵνα πέμψῃ ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἱερεῖς κατὰλληλον καὶ καθέξῃ τὴν Ἐφημερίαν, οἱ Γραικολατῖνοι ἱερεῖς διετέλουν ἐν τῷ Ναῷ ἱεουργοῦντες.

Ἦμην ἐν τῇ πατρίδι μου, Ζάκυνθον, ὅτε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ πρόεδρος τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου Θεόφιλος, ὁ πολὺ ἀγωνισάμενος ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, προσκαλέσας με ἐν Ἀθήναις μοι προέτεινε μετὰ τῶν λοιπῶν Σεβ. Συνδικῶν νὰ ὑπερεπλήσω ἐν Νεαπόλει τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Προτάσει λοιπὸν τῆς ἀνωτάτης ταύτης Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἐπισφραγίσαι τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐγκρίσει τοῦ Τρισεβάστου Βασιλέως μου, περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουνίου 1865 διευθυνόμενῃ εἰς τὸν πρὸς ὄν ὅρον μου.

Ὅποια δὲ ἐκπληξίς κατελάβετό με, ὅτε ἐλθὼν ἐν Νεαπόλει εὗρον τοὺς Οὐνίτας ἱερεῖς ἱεουργοῦντας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ! Ὅποιος δυσαρεσκείας καὶ προσβολὰς ὑπέστην, μὴ βουλομένων αὐτῶν ἐγκαταλείψαι τὸν ἱερὸν Ναόν μας! πόσαι ἀγορεύονται ὕβρεις, ἀπειλαὶ καὶ προπηλακισμοὶ προφορικῶς τε καὶ δι' ἐφημερίδων (1) δι' ὀλοκλήρους μῆνας μοι ἐξετοξεύθησαν,

(1) Ὁρα τὰς Ἐφημερίδας τῆς Νεαπόλεως Roma 223. L' Indipendente 190, 194, 198, 207, 208.—Popolo d' Italia 266 καὶ προπάντων τὴν Κληρικὴν Ἐφημερίδα Il Contemporaneo—12—ἥτις δι' ἐνὸς μακροσκελὲς ἄρθρου τῆς Uno straniero che va cercando dritti nell' Italia, μ. ο. ὕ. κ. α. λ. α. ν. α. ρ. χ. ᾧ τ. α. ἰ. ξ. ἁ. μ. ᾧ. ξ. η. ς.

ἵνα ἀποθαῖνονόμενος γίνω ρίψασπις καὶ ἀναχωρῶν προδῶσω τὴν ὑπὸ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν δοθεῖσάν μοι ἀποστολήν!

Ὁφείλω ὅμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἐν τῇ σοβαρᾷ ταύτῃ περιπτώσει, τῇ συμπράξει τοῦ Γενικοῦ Προξένου, τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Ναοῦ καὶ τῶν φιλοεθνῶν ἀνεξαίρετως ὁμογενῶν, ἡδυνήθημεν νὰ ὑπερνικήσωμεν τὰ πολὺπλοκα προσκόμματα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐξέδωκα ἀπάντησιν, Ἰταλιστὶ, τῶν κατ' ἐμοῦ ῥηθέντων, βασιζομένην ἐπὶ ἐπισήμων ἐγγράφων (1)· ἡξιώθη ἐπὶ τέλους διὰ συνεδριάσεως τῶν μελῶν τῆς Κοινοῦτος νὰ ἱερουργήσω τὴν 26 Σεπτεμβρίου 1865, ἡμέραν Κυριακὴν, ἐνώπιον διακοσίων καὶ ἐπέκεινα Ἑλλήνων, Ἑλληνοφίλων καὶ Ἑλληνοπαίδων καταδεδικασμένων τοσαῦτα ἔτη νὰ ἀφιστῶνται τοῦ πατρίου τούτου θρησκευτικοῦ κληροδοτήματος καὶ νὰ μνημονεύσω τὴν ἱερὰν Σύνοδον, τὸ σεβαστὸν ὄνομα τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου Α', καὶ ἐκεῖνο τοῦ φιλοχρίστου Βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, ἃτινα προεκάλεσαν κρουνηδὸν τὰ δάκρυα πάντων τῶν ἐκκλησιαζομένων. Ναι, ἀγλαοφανῆς ὄντως καὶ ὑπέρλαμπρος ἀνέτειλε διὰ πάντα εὐρεθέντα ἐν Νεαπόλει Ἕλληνα ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καθ' ἣν μετὰ πολυχρόνιον δεσποτισμὸν ἐπανήρχετο καὶ αὖθις ἐν τῷ Ἀνατολικῷ τούτῳ Ναῷ ὁ ἄγνός Ἑλληνομυς, ὁ ἀείποτε συνδεδεμένος μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως ἵνα λατρεύσῃ κατὰ τὸ πάτριον δόγμα τὸν Θεὸν τῶν ἀθανάτων Πατέρων των. Χεῖμαρρος δακρύων ἀκουσίως τῶν ὀφθαλμῶν μου ἐξεχύθη μόλις εἶδον τοὺς παλαιοὺς ἀδελφοὺς μετὰ τῶν Νέων Ἑλλήνων, ἀσπαζομένους τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν καὶ συγχαιρομένους ἀλλήλοις διὰ τὴν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῃ ἐπανόρθωσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ σημειωτέον ὅτι ἐκτὸς τῶν παλαιῶν Γραικῶν καὶ τινων οἰκογενειῶν Ρώσων, ἐστερουμένων ἤδη Ἐκκλησίας Ρωσικῆς μετενεχθείσης ἐν Φλωρεντίᾳ οἱ ἐν Νεαπόλει καὶ Καστελλαμάρε οἰκοῦντες Ἕλληνες ἀριθμοῦνται μετὰ τῶν γυναικοπαίδων των μέχρι τῶν 200. Διὰ τῶν ἐλιμενιζομένων ὅμως πλοίων μας καὶ τῶν συνεχῶς

(1) Ὁρα La Chiesa Ortodossa della Nazione Greca in Napoli, per l' Archimandrita Dr. N. Catrami—τὴν Ἐφημερίδα L' Italia N. 249.

προσερχομένων ἐν τῇ μεγαλόπολει ταύτῃ ταξιθευόντων ὁμογενῶν, ὁ ἀριθμὸς γίνεται πολλάκις λίαν ἐπαισθητός. Ἐκτὸς τῶν πλοίων τῶν ὑπὸ Ὄθωμανικὴν Ῥωσικὴν καὶ ἐτέρων ἐθνικοτήτων σημαίαν, ἐχόντων ὀρθόδοξα πληρώματα, ἐν μὲν τῷ λιμένει τῆς Νεαπόλεως προσωρμίσθησαν πλοῖα Ἑλληνικά

Κατὰ τὸ 1864 Πλοῖα Ἑλλ. 150, τόνων 35469 μὲν ναύτας 1360.

Κατὰ τὸ 1865 Πλοῖα Ἑλλ. 189, τόνων 43048 μὲν ναύτας 1637.

Ἐν δὲ τῷ Καστελλαμάρε ἔνθεν ἐν διαστήματι μιᾶς ὥρας διὰ τοῦ σιδηροδρόμου οἱ ἄνθρωποι μεταβαίνουν εἰς Νεάπολιν

Κατὰ τὸ 1864 Πλοῖα Ἑλλ. 572, τόνων 125992 μὲν ναύτας 5078.

Κατὰ τὸ 1865 Πλοῖα Ἑλλ. 440, τόνων 96097 μὲν ναύτας 3817.

Ὡστε εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη κατὰ τὸ 1864 ἦλθον πλοῖα μὲν Ἑλληνικὴν σημαίαν 712, ἔχοντα ναύτας 6438, τὸ δὲ 1865, πλοῖα 629 μὲν ναύτας 5474. — Ἦδη ὅμως συστηθέντων ἀτμομύλων ἐν Νεαπόλει διὰ τὰ σιτηρά, τὰ πλοῖα θέλουν ἔρχεσθαι ἐν Νεαπόλει καὶ οὐχὶ εἰς Καστελλαμάρε, ὡς πρότερον.

Οἱ ἀποβληθέντες Γραικολατῖνοι ἱερεῖς φέροντες βαρέως τὴν ἀποβολὴν τῶν καὶ ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τινος προληπτικοῦ μὲν ἀλλ' ἰσχυροῦ Κληρικοῦ, ὃν αἶφνης ἡ χολέρα ἀφῆρπασε· συνεμμάχησαν μετ' ὀλιγίστων, τοῦ αὐτοῦ φυράματος, Καλαβρῶν, καὶ κινήσαντες δίκην καὶ ἡμῶν, ἀποπειρῶνται νὰ διαψεύσωσι καὶ ἱστορίαν καὶ βασιλικά ἀρχαῖα διατάγματα, καὶ Παπικὰς Βούλλας, καὶ παλαιούς τῆς Κοινότητος Κανονισμούς καὶ τόσα ἕτερα ἐπίσημα ἔγγραφα, ἵνα ἐπαναλάβωσι τὴν κατοχὴν τῆς Ἐκκλησίας. Δησμονοῦντες οἱ ἄθλιοι! ὅτι ἔνδον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ἄνωθεν τῆς εἰσόδου τοῦ Σκευοφυλακείου, ἐπὶ μαρμαρίνης πλατὺς μεγάλοις γράμμασι φαίνεται τὸ ὅσον ἐπὶ Φερδινάνδου τοῦ Β'. ἀπεφασίσθη· τοῦτέστιν ὅτι οἱ Καλαβροὶ οὐδὲν δικαίωμα ἔχουσιν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης.

Καὶ τῷ ὄντι οἱ μὲν Καλαβροὶ στρεψοδίκως λέγουσιν ὅτι

αὐτοὶ, ὡς καταγόμενοι ἐξ Ἑλλάδος, ἀντιπροσωπεύουσιν ἐν αὐ-
θᾷ τὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα.

Οἱ δὲ οὖν εἰσι ἱερεῖς δυνάμει τοῦ δικτάγματος τοῦ Φραγκίσκου Α'. καὶ τοῦ Συμβολαίου δι' οὗ μετὰ τῆς παλαιᾶς ἀδελφότητος καὶ ἐνεργείᾳ τῆς ἐν Νεαπόλει Δυτικῆς Ἐπισκοπῆς, προσελήφθησαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐφημέριοι ἀμετακίνητοι (inam-
movibili) ἐξαίτουνται τὴν ἀποβολὴν τῶν Νέων ἀδελφῶν, τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ὁμολογίας τῆς Δυτικῆς Πίστεως, τὸ ἀμετακί-
νητον αὐτῶν, καὶ τὴν εἰς χεῖράς των ἀπολαβὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Περὶ τὰ μετὰ τοῦ λήξαντος Μαΐου (1866) ἐξελεύσεως τῆς τοῦ Πρωτοδικείου ἀποφάσεως, ἀπορρίπτεται ἡ αἵτησις τῶν Καλαβρῶν, ὡς οὐχὶ Ἑλλήνων ἀλλ' ὑπηκόων τῆς Ἰταλίας, ἡ δὲ Κοινότης ἐπιβάλλεται νὰ πληρώνη ἰσοδύναμους τοῦς ῥηθέντας ἱε-
ρεῖς κατὰ τὸ μετὰ τῆς ἀρχαίας ἀδελφότητος καὶ αὐτῶν συμβολαίου, καίτοι ἐν μὴ ἐνεργείᾳ παρ' ἡμῖν.

Δῆλον δὲ τοῖς πᾶσιν, ὅτι μὴ εὐαρεστούμενοι, κινουσι πάντα λίθον, διὰ νὰ ἐφσειβάλλωσι αὐτήν.

Ἐκαστος οὖν βλέπει ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἐν Νεαπόλει Ἑλλη-
νικῆς Ἐκκλησίας ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΙΣΕΤΙ ΛΕΛΥΜΕΝΟΝ, καὶ ὅτι οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν εἰσὶν ἰσχυροὶ καὶ ἀτίθαστοι.—Βασι-
ζόμενος ὅμως εἰς τὰ ἐσχάτως, θεῖα συνάρσει, εὗρεθέντα ἔγγρα-
φα, εὐελπίζομαι τῷ ἀπροσπολήπτῳ Δοτῇρι παντὸς ἀγαθοῦ, αὐτῷ τῷ ἀνεξάντλητῳ πελάγει τῆς ἀνεπιβέβητου θείας Δικαιοσύνης, ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς μετὰ τῆς Ὀρθοδοξίας, οὐ στα-
ρηθήσονται πλέον τῆς δικαίας καὶ νομίμου κατοχῆς καὶ κυ-
ριαρχίας ἐνδὸς Νεοῦ θεμελιωθέντος, κτισθέντος καὶ προικοδοτη-
θέντος ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων, ἐνεκὰ τῆς Τουρκικῆς Τυραννίας, ἐλθόντων πατέρων μας ἵνα λατρεύωσιν ὀρθοφρόνως τὸν τῆς ἀνθρωπότητος Σωτῆρα, οἱ ἐν Νεαπόλει παρεπιδημοῦντες καὶ πανταχόθεν ἐρχόμενοι Ἕλληνες.

ΤΕΛΟΣ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023372